

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az országos magyar gazdasági egyesület tagjai legyenek kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
 Egész évre 30 korona, félévre 10 korona, negyedévre 5 korona.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdonosa.
 Az egyesületi tanács felügyelete alatt:
 Főszerkesztő és kiadó: Földes Gyula az OMGE igazgatója.
 Feladv. szerkesztő: Schlösser Zoltán az OMGE szerkesztő-elnöke.
 Társaszerkesztő: Endrey Bartha az OMGE titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám
 Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Ülésnapok a Köztelken.

1900. április 28. d. u. 3 ó. Gazdák Biztosító Szövetkezetének alapítói közgyűlése.
 1900. április 30. d. u. 4 ó. OMGE. közgazdasági szakosztályának ülése.
 1900. május 2. d. u. 4 ó. Egyesületi tanács ülése.
 1900. május 3. d. e. 10. Díjlovaglás rendező bizottság ülése.
 1900. május 5. d. e. 10 és d. u. 4 ó. Az OMGE. igazgatóválasztmánya, ugyanis, mint a „Gazdasági Egyesületek Orsz. Szövetsége” végrehajtó bizottságának ülése.
 1900. május 6. d. e. 10 ó. Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének rendkívüli nagygyűlése.

Meghívó.

A „Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége” f. évi május hó 5-án, azaz vasárnap d. e. 10 órakor a Köztelek nagytermében
 rendkívüli nagygyűlést tart.

A nagygyűlés tárgyai:

1. Elnöki megnyit.
2. Jegyzőkönyv hiteltetésére két tag kiküldése.
3. A nagygyűlés állásfoglalása a jövő vámpolitika iránya és az új vámtarifagránvjai tárgyában.

4. A Szövetség végrehajtó-bizottságának esetleges előterjesztései.

5. A szövetségi tagoknak az alapszabályok 23. §-a értelmében a szövetségi nagygyűlés elé terjesztett javaslatai.

Gróf Desseffy Aurél s. k.,
 a Szövetség elnöke.

Meghívó

az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület”

igazgató-választmányának,

ugyis, mint a

„Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége”

végrehajtó-bizottságának

1900. évi május hó 5-én, d. e. 10 órakor, esetleg folytatódáson d. u. 4 órakor a Köztelken tartandó

I. ülésére.

Tárgyak:

- A) Közösen elintézendő ügyek.
  1. Mult ülés jegyzőkönyvének bemutatása.
  2. Jegyzőkönyv hiteltetésére két tag kiküldése.
  3. Szövetségi tagok átíratai:
    - a) Délvidéki földmiveltők gazdasági egyesületének átírata a szövetségbe való belépés tárgyában.
    4. Kiállítás igazgatóságának jelentése a kiállítás zárasmádsáiról és működésének megszűntetéséről.

Közgazdasági szakosztály javaslatai.

5. Állásfoglalás a jövő vámpolitika iránya és az új vámtarifagránvjai tárgyában.
6. Torontalm. g. e. átírata a szövetkezeti közmagtárak létesítése ügyében.

7. Javaslata a kivándorlás okainak tanulmányozása tárgyában.

A szőlészeti és kertészeti bizottság javaslatai.

8. A gyümölcs és szőlő egyesítés csomogolása és a gyümölcsállítás kedvezményezése tárgyában.

9. A nagykereskedési kérészetű egyesület beadványa tárgyában, mely a szőlár, fedel nélküli kosaraknak forgalomban hagytását kívánja.

Miniszteri leiratok.

10. M. kir. miniszterelnök leirta a gazdasági egyesületi titkárok részére kedvezményes vasuti jegyek engedélyezése tárgyában.

11. Földmiveltésügyi és kereskedelemügyi miniszterek leirta a földmiveltési ügyek tárgyalásához; egyúttal jelentés az e tárgyban a társaságoktól beérkezett véleményekről.

12. Gazdasági szakudósítók kiküldéséről földmiveltésügyi miniszter értesítése.

Tudomásul veendő.

13. Földmiveltésügyi miniszter leirta, melyben a dohánykertészek jogviszonyának szabályozásáról szóló törvényjavaslat tárgyalására az értekezletre kiküldöttet kér.

14. Ugyanannak leirta, melyben a gazdasági alkalmazottak jogviszonyának szabályozásáról szóló törvényjavaslat tárgyalására az értekezletre kiküldöttet kér.

15. Biharm. g. e. átírata vásáron szerzett sertéseknek Ausztriába való kivitelük tárgyában.

B) AZ OMGE. belgyöi.

16. Elhunyt tagok bejelentése.
17. Tagsági ügyek.
18. Új tagok felvétele.

Budapest, 1900. április 21.

Gróf Desseffy Aurél,
 elnök.

Fümagvakat eredeti quedinburgi si beföldti lerabbi
Takaromány Repamagvakat legelőnyösebben szererkeztünk be a:
Magyar Mezőgazdák Következtél Budapest, F. Akadémia utca 31.

Meghívó.

Az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület közgazdasági közszövetségének április hó 30-án, azaz hétfőn d. u. 4 órakor a Köztelek nagyerőmében tartandó ülésére.

Tárgyak:

1. Balás Árpád javaslata a kivándorlók okainak tanulmányozása tárgyában.
2. Az idegen honpolgárok hitokszereési jogosultsága. Felolvassa: dr. Baross János.
3. A vámvizsgálói jelentése az általános vámtárika revíziója tárgyában. Előadó: Rubinek Gyula.

Gróf Zelezenski Róbert,
a szakosztály elnöke.

Meghívó

a „Gazdák Biztosítási Szövetkezetének” f. évi április hó 28-án d. u. 5 órakor a Köztelek nagyerőmében megtartandó

alapítói közgyűlésére.

Tárgyak:

1. Az alakuló közgyűlés elé terjesztendő alapszabályok megvitatása.
2. A szövetkezeti elnöki tisztségre három alapító kijelölése.

Gróf Desseoffy Aurél s. k.
az OMGE. elnöke.

Meghívó

a „Gazdák Biztosítási Szövetkezetének” f. évi április hó 28-án d. u. 5 órakor a Köztelek nagyerőmében megtartandó alakuló közgyűlésére.

Az alakuló közgyűlés tárgyai:

1. A végrehajtó-bizottság elnökeinek jelölése az eddig történetkörben s javaslata, hogy a megalkalános határozattal kimondassék.
2. Az alakuló közgyűlés elnökeinek választása.
3. Jegyzőkönyv-vezető és két jegyzőkönyv-hitelesítő kikielölése.
4. Az alapszabályok megállapítása.
5. A szövetkezet érdekében eddig eljártak működésére felmentvény megadása.
6. A szövetkezeti elnök és igazgatók tagok választása.
7. Ót felügyelő-bizottsági tag választása.
8. Igazgatók felhatalmazása, hogy az alapszabályokon a kereskedelmi és váltótörvények által, továbbá viszonbiztosító társulatok által esetleg kívánt módosításokat készíthessenek.

Az alapítók nevében:

Gróf Zelezenski Róbert s. k.,
a végrehajtó-bizottság elnöke.

Értekezlet szövetkezeti sertes-vásárpénztár ügyében.

Folyó hó 21-én gróf Desseoffy Aurél az OMGE. elnöke elnökléte alatt látogatott értekezlet volt a Köztelek a létesítendő szövetkezeti sertes-vásárpénztár tárgyában.

Az értekezleten a földmivelésügyi miniszterium képviselőtelen jelen volt Krück Aladár gazdasági felügyelő, a budapesti sertes-vásárpénztár részéről Bittner János elnök, a kőbányai sertesbázisról r.-t. részéről Tolnay Lajos min. tan., országgy. képviselő és a Magyar Elelm. Szállító r.-társaság részéről Kissler Henrik igazgató, onemből úttában az érdekelteket tartózkodó gazdák, kereskedők és bizományosok közül.

Gróf Desseoffy Aurél az „OMGE.” elnöke megnyitván az értekezletet, felszólította Zelezenski Pált, az „OMGE.” titkárt a szünyegen lévő tárgy ismertetésére.

Zeleszky Pál előadó részletes indoklás kíséretében terjeszté az értekezlet elé a sertes-vásárpénztár létesítésként ügyét, utalva arra, hogy habár a marhavásárpénztári intézményünk eddig tapasztaltak egyáltalán nem teszik kívánatosnak azt, hogy a sertes-vásárpénztár is egy hasonló intézmény életbe léptetése, mégis miután a Székes-Fővárosi autonóm jogánál fogva az érdekeltség kívánatos ellátására is lehetne, ennek folytán szükséges, hogy ezzel az esztendőig szolgálva, a közelvélendő érdekelteket, u. m. a tenyésztő gazdák, hentesiparosok, bizományosok és kereskedők maguk szövetkezeti alapon létesítsék a vásárpénztárt, mert az intézmény csak lymódon szervezve feleltethet meg rendeltetésének és az üzleti-bonyolítás csak lymódon tehető igazán olcsóvá. Előadó behatóan ismerteté a jelenlegi vásárpénztár szervezetét és működését és utal arra az általános elégedetlenségre, amelyet a vásárpénztár működése az összes érdekeltek körében előidézett. Ismerteté aztán azt a mozgalmat, amelyet a hentesiparosok, kereskedők és bizományosok más is a létesítendő szövetkezeti vásárpénztár érdekében megindítottak s amelyek eredményekéül közel 600.000 koronát kitévő összeg van biztosítva a létesítendő szövetkezeti vásárpénztár alapjára.

Előadó proponálja, hogy a tenyésztő gazdák csatlakozzanak ehhez a mozgalomhoz, kimondással annak, hogy bár a sertes-vásárpénztár létesítését szükségesnek nem tartják, sőt ellenzik, de amennyiben ennek létesítését a főváros mégis elhatározná, ezen kényserhelyzet folytán azt oskás szövetkezeti alapon tartják létesítendőnek s ennek érdekében a tenyésztőgazdák körében is megindítani tartják szükségesnek az akciót. Javaslata továbbá, hogy a részletkérésnek megállapításra egy székbe kért bizottság küldésék ki. A javaslat felett élénk beszámoló indult meg, melyben résztvettek:

Fenyessy Adolf a jelenlegi vásárpénztár szervezetét, melynek következtében bizonyos hatóságok jogokkal is fel van ruházva, helyesnek, működését is kifogástalannak és azaz elenlített panaszokat alaptalannak tartja. Kijelenté továbbá, hogy ha az érdekeltektől szövetkezeti alapon a vásárpénztár működésében résztvenni kívánának, már elve szervezkejenek, hogy amennyiben a Főváros elhatározná a vásárpénztár létesítését, egy kész szervezetek legyen s a legkedvezőbb feltételeket ajánlhassák meg a Fővárosnak.

Tolnay Lajos nem ismeri el, hogy egy vásárpénztárnak hatósági jogot lehessen s az az a marhavásárpénztárnál meg van, akkor ez csirja egész sereg visszaellenek, amely igen sok panaszok oka lehet. A vásárpénztár nem tekinthető egyébnek, mint oly intézménynek, amely a kereskedést azon a piacon megkönyviti s lehetővé teszi az adásvételt. Előtte szólóval tehát nem érthet egyet s ly hatósági jogokkal felruházott vásárpénztár nem kontemplál. Azokat a teendőket, amelyeket azok a vásárpénztár után tartanak lebonyolíthatóknak el lehet láttatni más módon is is.

Szólt tejesen feleslegesnek tartja egy sertes-vásárpénztárnak létesítését. Proponálja, hogy az „OMGE.” ne foglaljon állásponatot a vásárpénztár felállítását megvárta elhatározásig, hogyha a főváros mégis fel akarja állítani, akkor szőlő előadóval egyetértve arra a konkluzióra jut, hogy a pénztár szövetkezeti uton kell létrehozni s ebbe kell vonni mindazokat a faktorokat, amelyek a vásár körül érdekelve vannak, mert csak így lehet a számos panaszoknak elejét venni. Javaslata, hogy adassék be egy közös határozat a főváros-egyézzel az „OMGE.” márszérei a Hentes-ipartársulat továbbá a Sertesbázis Részvénytársaság és a Budapesti Elelmiszter Szállító Részvénytársaság részéről, melyben kifejtené, hogy ok a vásárpénztárt ellenzik, de hogyha a főváros azt az ellenzés dacára lé-

tesíti, velük bocsájtkozzék először is tárgyalásba.

Bittner János a hentes ipartestület nevében is megértsi Tolnay szavait; ok sem kívánják a vásárpénztárt s elhatározták, hogy egy beadványban nyomatoson hangsúlyozzák a fővárosnál, hogy azt nem kívánják, de ha azt a főváros mégis létesíti, azt szövetkezeti alapon kell szervezteni nem pedig úgy, mint a marhavásárpénztárt, amely egy bankcsoport kezébe kerül.

Krück Aladár a földmivelésügyi miniszterium e kérdést figyelemmel kíséri s szőlő kiküldetésével tájékozódni kívánt az ügy állásáról. Előrebocsátja, hogy a mikor most felszólal, az egészen mint magánember s nem mint a miniszter meghibóztja teszi. Szőlő tanulmányozta a marhavásárpénztár intézmény kérdését, mely azon panaszok következtében létesítették, amelyek a gazdák és mézárások részéről a közvetítő-bizományosok kizárlásnyóval eljárása ellen felhóztak. Ez vezette az OMGE.-t is a vásárpénztári intézmény szükségességének kimondására. Az OMGE. azonban ennek kersztulvételét fakultatív alapon kívánja és csak így lehet az helyesen szervezve. Szőlő szerint is szövetkezeti alapon volna a sertes-vásárpénztár szervezendő, ha arra egyáltalán szükség van s ez esetben mint az előadó ajánlotta, a vágó állatbiztosítást is ügykérebe kellene vonni.

Forster Géza: az OMGE. a nyolcvanas években vette fel a vásárpénztár eszméjét, azonban 10 év alatt ez a fölmerült eszme annyira nem terjedt, hogy teljesen ki lett forgatva maga valóságából s a vásárpénztári intézmény megvalósítása nem született, amit az érdekeltek vártak tőle s hatóságok funkciókat teljesítő intézmény vált belőle az OMGE. ellenzése dacára. Szőlő ellenzi a sertes-vásárpénztár létesítését, de ha ez szervezetenek, az oly módon kell létesíteni, hogy azonosan legyen a marhavásárpénztáré s a hatóságok kellő betekintésébe legyen az elszólásokba. Olyformra szervezetet kíván tehát, mint a vásárcsarnokoknál a hatósági közvetítő intézmény, melyek hatósági felügyelet alatt állanak s illetékelten díjakat nem lehetnek. A vásárpénztárnál ly szervezet létesítésére legalkalmasabb a szövetkezeti forma, ez a legnagyobb biztosítékot nyújtja arra, hogy az üzletek teljes reálisságet vezessenek. Átiratot intézni javasló a főváros-hoz, hogy mielőbb ügykezzék a kérdést megoldani, hogy az érdekeltektől a kellő időben gondoskodhassanak a szükséges szervezet létrehozására. A kérdéssel foglalkozó albizottság kiküldetésének eszméjét pártolja, e bizottság feladata volna, hogy nyilatkozatételre hívja fel a főváros-ot, hogy miként kívánja a sertes-vásárpénztárt létesíteni.

Braun Lajos fölhozta, hogy a marhavásárpénztár eleni elégedetlenségnek okai, hogy ott mindenféle mellékjárdi terheleket a mézárások s a pénztár oly eladások után is szed díjat, melyekbe nem foly be, holott a pénztár ép azon okból létesítették, hogy az olcsó hasulitási kérdés megoldásék. A marhavásárpénztár tehát az mindenféle mellékjárdi a hús megdrágítja. Szőlő 3 évre visszamenőleg kimutatást állított össze az árakról, melyek nem leszállítottak, de emelkedtek a pénztár létesítés óta.

Kémés Zoltán a j.-n.-k.-szolnokmegyei sertesvénység gazdák nevében kijelenti, hogy az előadó javaslatához hozzájárul.

Zeleszky Pál előadó a fölhozottakra reaktálva kijelenti, hogy teljes egyetért Tolnay álláspontjával, hogy a marhavásárpénztár elöltti volna a szövetkezeti vásárpénztár alapjára való gyűjtés megindítása, miután az aladárók a törvény értelmében nem volna kötelezök, emelőlgy szőlő is bevándorandó tartja a főváros nyilatkozatát, vajjon életbe lépteti-e a pénztárt, vagy nem.

Többek felszólalása után gróf *Desseffy* Aurél elnök az értekeltek határozatként ki-mondja, hogy felir a fővároshoz, hogy a sertes-vásár létesítését ellenzi, de amennyiben azt a főváros autonóm jogkörénél fogva életbeleptetni kívánja, az esetben kéri a fővárost, hogy ezen szándékáról az értekeltek idejében értesítse, hogy a szövetkezeti alapon létesítendő vásárpénztári intézmény érdekében elve szervezhetőek és az intézkedéseket megtehessek. Egyuttal tiltakozik az értekeltek az ellen, hogy a létesítendő vásárpénztár ismét egy vállalkozó pénzcsoporthoz adassék ki, mely esetben az üzlethebonyolítás jelentékes megváltoztatnék.

A javasolt albizottságba az értekeltek gróf *Desseffy* Aurél elnöke alatt *Bitner* János, *Boronak* György, *Gräner* Lipót, *Jezenszky* Pál, *Kenéz* Zoltán, *Krick* Aladár, *Küszler* Henrik, *Lipthay* István és *Tóthay* Lajos értekeltek tagok küldte ki.

A jövő vámpolitikája.

Az OMGE. várnagy bizottságának a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége által terjesztendő javaslatát a „Közelebbi legutóbbi számban általános szemrevételeztünk, kiemelve azon vezéreszméket, amelyek a nagy munkálat egybeállításán irányadók voltak. Most teljes terjedelmében magukat a határozati javaslatokat közzéjük, amelyek a jövőben követendő vámpolitikával szemben a magyar gazdasáratól általán támasztható követelményeket körvonalozzák.

Határozati javaslat.

1. A Németország és Ausztria-Magyarország által kezdeményezett a 1892-ben életbe-lepített tarifális kereskedelmi szerződésnek a monarchia és Magyarország gazdasági fejlődésére, de különösen mezőgazdaságra hátrányosan hatottak.

2. A tarifális kereskedelmi szerződések káros kihatását növelte a monarchián által követett vámpolitika, a mely a mezőgazdasági termelés fokozottabb védelmének szükségességével nem számolt s a hazai termelés a monarchia piacán is lényegesen volt a keleti és a tengertől állomok nyersterményeivel verszenyei.

3. Ezen tapasztalatok meggyőzték arról, hogy, főleg miután a védvámra irányzat világszerte erősödött, át kell térnünk a nyerstermés tényleges hatályos védelmére, a mely nem a kereskedelmi forgalom emelkedésére, hanem a hazai munka és termelés hatóságos védelmére, a hazai fogyasztás emelésére és a hazai termelés részére való biztosításra helyez sulyt.

4. Miután mai kereskedelmi szerződésein e követelménynek nem felelnek, összes kereskedelmi szerződésein 1903-ra felmondandók.

5. A kereskedelmi szerződések kötését a jövőben is kivánatosnak tartjuk a következő elvek szem előtt tartásával:

- a) minden külkereskedelmi forgalmunkban fontosabb állammal tarifális kereskedelmi szerződések kötessenek, így azonban, hogy az egyik államnak biztosított vámpénzdemézők csak a külön engedélymentények végben s nem a legelőbbi kedvezmény sive alapján, minden ellenszolgáltatás nélkül terjesztessenek ki egy másik államra;
- b) a kereskedelmi szerződések rövid le-járatul kötessenek;
- c) a kereskedelmi szerződésekben legalább Magyarország néve köthessenek, hogy a szerződő másik fél területén működő kereskedelmi és biztosító-társaságok, pénzintézetek nálunk földbirtokot tulajdonul meg nem szerzethetnek, szövetkezettek egyáltalán nem is működhetnek, idegen honpolgárok pedig a viszonság elvén teljes jogvédelemben részesülnek ugyan, de földbirtokot tulajdonul meg nem szerzethetnek;

d) Németországgal, Svájcjal és Franciaországgal állategyesülégyi egyezmények kötessenek, amelyek állatkivitelüket tényleg lehetővé is teszik;

e) állati és növényi betegségek behurcolásának veszélye esetén a behozatal és át-viteli időlegesen korlátozható, sőt besztinethető legyen.

6. A jövőben követendő kereskedelmi szerződésekkel megelőzendők tartjuk:

- a) a legelőbb kedvezmény elvének mai értelemben való alkalmazását, a mezőgazdasági termények forgalmánál pedig feltétlenül el-eljendő;
- b) határforgalmi kedvezmények ürügye által bármely államnak oly, a vámvédelmét csökkentő vámkedvezmények engedélyezését, mint a minőt ma az olasz bor és a szeb gabonta, bor és állatbehozatal évez;
- c) a külföldi áruk és terményeknek a vámvédelmét megkerülő vámmentes raktározást, mely csakis tranzit-áruknak és termé-nyeknek átruházása céljából s így rövid, csakis az átruházás munkájára szükséges időre enge-délyezhető;

d) állategyesülégyi egyezmények kötését a keleti államokkal s illetve új állategyesülé-gyit, mint kivételi érdekeink szempontjából szükségesnek tartjuk a szeb és román állat-behozatal beállítását.

7. A kereskedelmi szerződések tárgyalások megindításával egyidejűleg nemzetközi me-gállodás létesítését kívánatosnak tartjuk a következő esetekben:

- a) a nemzetközi forgalomban fontosabb államok vámtarifái rendszerének egyenlő alapo-kban való kidolgozása tekintetében;
- b) a tengertől állomok versenyének korlátozása céljából a közepesúri állomok között egy vámnómi létesítése s illetve a tengertől és keleti államok versenyével szemben differenciális vámk felállításá tekin-tetében;
- c) a nemzetközi spekulációnak a gaboná-rak alaktására gyakorolt káros befolyásának megsztintése céljából, a gabonatoszék egy-üttlen szabályozása tekintetében.

8. Kereskedelmi viszonyaink rendezésének alapját a vámtarifa képezvén, ebben a hazai munka és termelés védelmét új velők érvényesíteni, ha gondos tanulmányozás után és az érdekeltektől kerek meghallgatásával, mindazon ipari czikkekre és mezőgazdasági termékekre, melyek termelése és részlete a hazai fogyasztás feltétlen biztosítása kiváló fontosággal bír, minimális vámtételek állapítatnak meg, amelyek a kereskedelmi szerző-dési tárgyalások alkalmával le nem szállíthatók, sőt a fontosabb nyersterményeknél a kereskedelmi szerződések által meg sem kö-thetnek, amelyek a külföldi versenyt az illető termékek hazai piacainakról távol tartják. Ezen fontosabb termeléseinknél sőt minimális vámtarifa mellett egy lehetőleg nagy vámté-teleket tartalmazó és az egész behozatali forgalomra kiterjedő általános vámtarifa volna kidolgozandó, amely a kereskedelmi szerződések kötésénél alkudozások alapját képezne.

9. A vámtarifa külön magasabb vámmal terhelt, ha a más országok tranzitúli forgalmá-ha, hogy közvetlen összeköttetésünket garan-tusnak.

10. Az új vámtarifával kapcsolatban az új, a régi törvények és rendeletek hatályon kívül helyezett vámtörvény alkotandó, amely szintén számol a hazai termelés védelmé szükségességével s az alapon:

a) a kikészítési eljárást mezőgazdasági terményeknél gylet és egyéb nyerstermények a főigazgatmányoknál is csak annyiban engedélyezze, amennyiben az ezirány szükség-létét a Monarchia termelése nem főözi;

b) a vámhitelezést általában, de különösen mezőgazdasági termények behozatalánál feltétlenül szüntesse be.

11. Az 1903-ig megújítandó vám- és kereskedelmi szabályozás szerű egyezményben kölcsönös megállapodás alapján kötelezmé magút a két kormány arra, hogy:

- a) a kartelek működését közös elvűen nyugró törvényhozás szabályozással állami fölügyelet alá helyez;
- b) közös megegyezés létesítendő, hogy ha akár Ausztria, akár Magyarország kor-mánya a közvámtarifát valamely élő állat, vagy növény, vagy ezek terményei be-hozatalát ragadó betegség behurcolásának veszélye, vagy egyébként kártékony anyagok-nak, vagy hamisítványoknak behozatalát vagy átvitelét tiltítani szükségesnek tartja, akkor a másik fél kormánya ehhez hozzájárulni tartozik;
- c) a tranzitúli fogalmat nem részesítik nagyobb szállítási kedvezményben, mint egy más ország terményei kivételül;
- d) a gabonatoszék együtetű szabályo-zásában akkor is megegyezzen, ha esetleg nemzetközi megegyezés alapján annak szabá-lyozása nem volna kivethő.

12. Ha Ausztriával legelőbb 1902-ig nem sikerülne egy olyan vámtarifában me-gállapodni s általában a kereskedelmi szerző-dések kötésénél és a vámkelésnél egy új vámpolitikai irányzat követését biztosítani, a mely

- a) különösen a magyar mezőgazdasági termelésnek fokozottabb védelmet biztosít, a mely
- b) az idegen versenyt e termékekben hazai s illetve a monarchia piacairól kizárja s a mely

c) a Monarchia gazdasági érdekeinek istápolását nem az ipar és mezőgazdaság érdekeinek a kereskedelmi forgalom növeléséért való kölcsönös fölladozásában, hanem ezen termelési érdekek kölcsönös és eredményes védelmében találja;

ugy az 1907. évben a vám- és keres-ke-delmi szövetség megújítását Magyarország részéről megelőzendők tartjuk s illetve elő-nyösebbnek, ha nemzetközi kereskedelmünk és forgalmunat 1907-től kezdődőleg Ausztriától függetlenül, önálló alapon rendezzük az egyes államokkal a szeb följárad 1903. évi követé-től, az 1890. évi XXXI. l-cz rendelkezésének megfelelőleg, új kereskedelmi szerződések a gazdasági közösség alapján csakis 1907-ig köthetők.

Alábbi táblázat a vámjavaslatokat a vámszoporthoz szerűt (tételenként tartalmazza, kitüntetvevellyel egyttal az ezidőszert érvény-be-n álló vámtételek is.

Osztrák-Magyar Monarchia									
A termény vagy állat neve	vámegységre	állatve	szorzó	alban	vám	fr. kr.	fr. kr.	fr. kr.	fr. kr.
s vámszoporthoz száma					1000	1000	1000	1000	1000
III. Füge friss	mm.	3	1	—	—	—	—	—	5
Füge aszalva	12	—	—	—	—	—	—	2	—
Aszaló, mazsola	12	—	—	—	—	—	—	20	—
Datolya	15	—	12	—	—	—	—	18	—
Csesterve	3	2	—	—	—	—	—	3	—

először is a magyar gazdaságvolémeny, leg-
alább is érdekelni a védekezés volna meg-
követeli, megköveteli másodsor Ausztria
gazdasági érdeke, mert esztelennek volna akár
ellátni, akár a verseny sorvasztó hatásának
kiemenni azt a piacot, amely évente mintegy 1000
millió korona értékű iparcikéket fogyasztja el.
Tény, hogy a magasabb védelmének magas-
babb árakat teremtenek, a fogyasztó közönség
tehát azoknak nem érli, sőt nyomásnak
sajnosan érzi. De ezen érdek teherrel sokkalt
nyomoztatóbb volna az a következmény, ha a
védelemmel igazságtalansága és elégtelensége
az östermelesi ágazatokkal a egyuttal a leg-
jobb kereseti forrásokot sorvasztaná el a végre
is ki kívánhatná jogosan, hogy épen a ki
Magyarország Nyepkeket szembre uszi az idők
nagy áramlatával?

A „Pesti Napló” e nyomon elmélkedik,
amidőn írja, hogy ha az egész világ vendé-
més, nekünk is védvamosokká kell lennünk
ha pedig ez a jövő íranya, úgy lehetetlen,
hogy a magyar mezőgazdaság s ezzel együtt
egész Magyarország is ne kerülje a maga
legfontosabb termelési ágának védelmét. Ezt a
védelmet már a viszonyosságig fogva is meg-
követelheti Ausztriától. Itai Tízszé listára, aki
szintén a gabonavámokkal látja a mezőgazdasági
válság megelvezésének fő eszközt, aztán
meg a *Mallekovics* feljegyzésére mutat rá,
aki szintén megvan győződve arról, hogy a
rednk nézve legfontosabb állam: Németország
a jövőben fokozni fogja az agrár védelmét.
A „P. N.” cikkének utolsó passzusát ide-
tekintem:

„Iti Magyarország nem engedheti. A gazdasági
egyesület fenntartja óhajja a vámszétválasztást, de nem
olyan éron, hogy Ausztria minél alacsonyabb, mind a
szabadkereskedésnek elindít egyidejűleg, mi pedig
mind a kétfelének a terhére a vámszétválasztást
előttünk levő expozitának. Lehetnek eltérések a részle-
tek megítésében, de nem igen hisszük, hogy a jelelt
alacsonyágának elismertjezésében ebben az országban.
A gazdasági egyesület emellett arra a magya-
kai jogesedés pontjára látszik arra, hogy a magyar
mezőgazdaság különösen a dénségi egy részét védel-
mezni a politikai egyhásművelésével és soromban
lépjének az ország közgazdasági jövőjének megvédésére.”

Az „Egyetértés” megköhkenve kérdi, hogy
ha a fennálló kereskedelmi szerződésnek a
magyar gazdák boldogulásának olyannyira
kerékfőtől: mekkora önfejlesztő erőnek kellett
lenni a magyar mezőgazdaságban, hogy ledököl-
nek ily csekély figyelemmel a mellett mégis
mai nívójára emelkedjék. Az „E—g” ebbeli
csodálkozására a magyar föld eladósodásának
ténye igen egyszerű és érthető feleletet ad.

A „Magyarország” főérdeklő említi a
memorandumnak, hogy az szétválasztja azt a
kódort, mintha a 67 óta fennálló vámközösség
Magyarországra nézve önfejlényl járt volna.
Am nyilván rossz néven kézi, hogy a javaslat
előtt ölt meg a közös ígért állás-
pontjára helyezkednek s ennek a pozícióznak
tarthatatlansága mellett azért, hogy az
ostroszaknak adandó rekompenzációkat az ipari
fejlesztés feltételeit kellene eldobni kezünk-
ből. Hibájúl rója fel a munkálatnak, hogy az
egyetemes fejlődésre tekintettel nincsen, de
szerepny véleményünk szerint — „M—g” ebbeli
skrupulusa kisé — az igy, mert az
egyetemes fejlődés biztosítása állampolitikai
feladat, míg a szóban forgó javaslatok a
magyar mezőgazdaság élett vizsgálatának erde-
ményei és pusztán ének érdeket juttatják
kifejezésre. Azt véli továbbá, a „M—g”, hogy
Ausztria kisebb engedményeket is csak szent-
fényessédként fogadja el — papíron és zokát
a kormány keresztül nem vinné, csak
hogy ez az agyaly a munkálat szerzőit is
meglehetősen áthatotta és éppen ezért van
javaslatba hozva, hogy minimális tarifák
készek meg a kormány kezét, a melyekből
csakis a törvényhozás engedhetne.

A „Magyar Nemzet” úgy szakadtus, de
egyruttal egyoldalú agrárius érdekek megnyilat-
kozását konstataja a javaslatokban, anélkül,

hogy általánosabban odaevelt állítást meg-
követni igyekeznek.

A „Magyar Szó” saját álláspontjának
körvonalazás nélkül méltítja azt az agtítást,
bizuzmalat és szakadtus, a mely a javaslatok-
ban kifejezésre jut s épen ezért a művet
egyik forrásra és kiindulás pontja gyánat né-
tekni a közeli évek vámrátinak.

A „Pester Lloyd” körülbelöl ugyanezon
nyomon haladva, amelyen a „P. H.”, tul-
totnak tanítja a javaslatba hozott agrárvé-
delmest s azt hiszi, hogy azok melletk szer-
ződés téki egyáltalán lehetetlen. Csodálkozik
azon a konokoságon, hogy az agráriusok a
börzei visszássékok, a gabonavámhitelek és a
kartelek ellen még folyton agtítának, holott
megantullatható volna már, hogy az o politikai-
kájuk az országának javára nem vábat. Azon-
ban hogy honnan kellett volna meríteni azt a
behatást, hogy a csodálhat keltezők csak
immár elszéteszték jogalapjukat és károsá
váltak az orszagra nézve, ezzel a felelettel a
„P. L.” adós maradt.

A „Hazánk” a javaslatokat beható méltá-
tás tárgyává téve, megatlítja a közös vámtér-
ület közös védvamos politikai érdekét abban,
hogy a két államfélnek egymás fogyasztási
képességét kölcsönösen emelnie kell. Ez a
magyar iparfejlesztés illettó agyálóra. Meg-
felel, hogy a német versenytől megszár-
badított osztrák ipar jobban le tudná kötni az
othtoni fogyasztást és egy erős, céldatúsos
gazdasági politika tudna ipart tenekti
Magyarországon is. Rámutat annak hátrá-
nyaira, hogy autonóm vámrátinak az eddigi
kereskedelmi szerződések megkötésénél olyan
silkétté várt vol, amely alkalom egyrészt vagy
másik kiállal javára, bármely szempontból
és minden megköltőség nélkül megadható
előnyeit meg kellett adni az összes, velink
szerződéses viszonyban levő államoknak, így
azután rosszabbul jártunk, mintha a szabad-
kereskedelmet folytattuk volna. Épen ezért
költözni méltatlanság emelnie, kik a munkálatban
sörvonalozás az állásfoglalást, hogy a
törvényhozás minimális vámrátifákat állapítson
meg, amelyekből engedményeket a kor-
mány a szerződéses államok javára sem
tehet. Épp úgy helyesli mai szerződésink
helytellen rendelkezésének megszüntését, vagy
enyhítését, mint a szabadraktarak, a vám-
háló és a határfogalom, a melyek
eddig a fennálló kivárvédelmet is si-
került kiájtazani és hatálytalaná tenni. De
szerezéselensége — ugymond — Magyar-
országnak az, hogy intelligens, aránylag gyago-
nyos, a közigazgatási és a társadalmi életben
szerepet vevő birtoikosnak és gazdának édes-
keveset értenek a gazdasáspolitikai kérdések-
hez s a közgazdaságtól kezdve a parlamentig
minden gyűlekezésben az okosabb, értelmesebb
és készütlebb merkantilis vezetők és agitátorok
vernek le bennünket minden vonalon.

Sajnos, ebben az észleletben sok igazság
van, mert a képtetebb, összetartóbb és moz-
gékonyabb intelligencia, mely az ellentábor
résztől elvártatatlán, még oly kétségtelen
jogosult agitatorrékkel szemben is félel-
mes magyhatalmat képvisel.

E rövid szemléből is kitűnik vagy inkább
még csak előrevetni árnyékát az a többféle
egyámtól eltérő és egymással homlokegyenest
ellenkező fellogás, amely a legközelebbi jövő
vámügyi vitáiban heves harcokat foggnak vívni.
Így látjuk, mintha a munkálat a közönségy
megnyilatkozás szerveinek nagyrészt csupán
az elvi megálapodások készütségekben találta
volna, amennyiben a dolog érdemére, a javas-
latok tulajdonképpeni vázára egyetlen ellen-
mondó ér sulya sem nehezedik. De hiszen
illet- és alkalomszerűen a kérdés mélyére hatni
nem is lehetétség, sőt ezt még a közönség
törelme sem bírná meg. Az elvi szempontból

gyakorolt bírlatok abban mondanak féket
ellen egymásnak, hogy igen számottevő egyes
vélemények a javaslatba hozott védvamos
irányzatot az egyetemes közgazdasági fejlődést,
jobban megnevezve: a magyar ipart féltik,
mások pedig éppen abban látják az iparfej-
lődés biztosítékát, hogy a magas védvamosok a
befolyásztási képségüket emelik és megörzik
azt a hazai iparokat. Am haza az ipari
érdekek retett tekinetével a javaslatoknak
kétféle értelmezése is van, annyi bizonyos,
hogy azokat a mezőgazdasági érdekek szem-
pontjából kifogás tárgyává senki sem tette,
már pedig meg kell azt engedni, hogy
Magyarország gazdaságzönsége első sorban
saját érdekeinek képviseléseiben szálljon sikra,
mígdon létkérdésének egész komplexusát
hosszú időre fogják előlődni. Hogy az állás-
foglalás erősebb elenteteket nem provokált,
ez első sorban is annak a tárgyilagosságnak
és rendkívül gondos körültekintésnek köszön-
hető, melyely az készült, másodsorban pedig
a magyar saját belső méltányosságának, hogy
a közös megkötésről megatlítja a szem-
komoly kritikai agtítást, az által megkötésdolt
körtéklyt gyakorlat. És örömmel konstatajuk,
hogy az itt rekapitulált különböző fellogások
kereszttüzéből a hatályosabb védvamos irányzat
elkerülhetensége való megnyugvás és erde-
ményeibe tevéte bizalom máris dadalimasan
bontakozott ki.

NÖVÉNYTERMELÉS.

Rovatvost: Kerpely Kálmán.

A cukorrépa jóvedelmező termeléseéről.

1.

A cukorrépa termelése igen hálas
fellogatás mindazon gazdák kezében, kik azt
kell száktértelemmel és ügybuzósággal műve-
lik s a kik ezen magasabb igényű gyökér-
nyeremény termelési feltételeit kelő mértékben
rendelkezik.

Örömmel tapasztaljuk, hogy hazánk azon
vidékein, amelyek a cukorrépa már huza-
mosabb idő óta sikerrel termelik, egészen
megváltozott a régi hibás három-nyomás
gazdálkodási rendszer, mert bármely helyen
termeljük is a répat, akár állattakarvánnyá,
akár cukorgyári feldolgozásra, a vétérfogóban
mindig megköveteli a maga legmegtérülőbb
helyét, mely körülmény folytán a mezőgazdasági
rendszer kedvező átalakulását vonja
maga után.

A cukorrépa termelése áldást hozó új
gazdára és munkásnépre, valamint az államra
éne. Répatermelés gazdaságban pompázó
diszlik minden gabonaféleség, mert a föld
melyebb és oszterbíthi művelésben, továbbá
bővebb trágyázásban részesül.

Répatermelő gazdaságokban virágzának
indul az állattenyésztés, mert a répa kiszá-
dése után visszaramadok sok fej és levél, va-
lamint a gyári feldolgozásnál nyert részesélet,
érték a takarmányi szolgálat, mely körülöndny
képséssé teszi a gazdát nagyobb állatállomány
tenyésztésére s így nagyobb mennyiségű és
jobb minőségű trágya nyeresése. Saját gazda-
latomból mondhatom, hogy egy olyan tapasztá-
latokból, melynek 1/2-résznél több éven át
cukorrépa termeltem, a szemes gabona-féleség
össztermése nem csökken, dacára annak, hogy
a gabona termelése 1/2-áld kisebb szántóterüle-
tűre szorult.

A szegény munkásnép éltviszonyait is
jelentékenyen kedvezőbbé teszi a répatermelés,
mennyiben nyáron át az ismételt megmunká-
lás, télen pedig a gyári feldolgozás minden-
nyen kényeért biztosít számára.

Áldást hozó a cukorrépa-termelés magára
az államra nézve is, mert a termelés emelke-

désének arányában több gyár fog létesülni, a melyek adója, sok millió koronával emeli az államkincstár bevételeit. Jövedelméből réptermelés által vagyonszókra a gazda, az adóképesége s tetemesen emelkedik a bírtok értéke is!

A magyar cukorgyárak vannak hivatala a honi szükséglet fedezésén kívül, a keleti országok piacain is a magyar iparnak jó hírnevet és tekintélyt szerzett. Ezen elvölzervedőre lett az ország legjelentősebb részén, a Brassó melletti balföldi nagyvárnyai cukorgyár felállítás, mely leendőlet adott az erdélyi cukoriparnak s tudommal nagymennyiségű cukrot szállít a szomszéd Romániába. Nem akárom egy cukorréptermelő ismerősöm ama rézélet ósziani, hogy: valamely népfőző cukorfogazás-t, a legbiztosabb fölmérője ama nemzet köznevelődésének, mert hiszen aki or hazánk, hol a legutolsó évek statisztikája szerint, egy lélekre éventénk 3 kg. cukor fogyasztás is, messze hátra állna a szomszéd Románia mögött, ahol 6 kg. or fogazásnak s említsbe sem jöhetne Német- és Franciaország mellett, ahol 12 kg-mal meghaladja az év elvárszámát, vagy pláne Anglia mellett, a melynek előző fejeleténk 30 kg. a szükséglet. De igen is bátran emondhatjuk, hogy annál fejlettebbek s, intenzívebben lehet mondani valamely állam mezőgazdasági rendszerét, minél nagyobb annak cukorréptermelése!

A jövedelméből cukorréptermelés elengedhetetlen termelési feltételei közé tartoznak a kedvező éghajlati viszonyok a megfelelő termőföld, az elegendő s olcsó munkások a répnak méltányos árban való értékesítése. Nézzük ezen termelési feltételeket egyenként.

Az éghajlatot illetőleg a tapasztalat azt mutatja, hogy a répa a fejlődés első időszakában meleg és nyirkos, a növekedési vagyis a gyökérzöldés időszakaiban szárazkedés esős időjárás s az érsi (korokérszű) időszakában pedig, verőfényes, szárazabb klímát igényel. Hazerésznünk cspádk és hőmérészeki viszonyai a réptermelésre alkalmasnak mondhatók, erre enged következtetni a brassói és maros-vásárhelyi cukorgyárak nagyobb és nagyobb térfogatlása s a termelők számszám tetemes emelkedése.

A jövedelméből réptermelés legfontosabb tényezője, a megfelelő művelésről, bő trágázásban részesült és kedvező összetételű termőföld. Legjobban megfelel réptermelési célra a jóerőben levő, mely termőerőtelő vályogtalaj, vagyis az a föld, mely homoknak és agyagnak a kedvező arányban történő összekeveredése folytán jött létre. A puha természetű és a jók termőerőben való tartalma zama igen kevés lesz. A talajmalom veresszű földek is alkalmasnak réptermelésre. A szántóföld fekvése, domborzati viszonyai is hozzájárul a répa minőségéhez, a sik talajon termelt répnak kevesebb, a sik talajon sekély lejtőlő bíró dombokon ellenben nagyobb a répa cukortartalma.

A nagyobb arányú cukorréptermelésre kereszélvirelő az jövedelmehözvetőleg nagy jelentőségű bír az elegendő s olcsó munkások, mert ezen növény megmivelle sokkal több kézmunkát igényel, mint a gabonafélék. Sűrű népességű vidékeken a munkások olcsóbb s annak megszerzése nem kerül nehézségbe. Hazerésznünk munkásnépének föltörménye a tengeri kikötők, melynek kaplala és aratása csomóan összeszűk azon munkásokkal, melyeket a répa különböző művelésénél eszközölő szoktunk. Igen viszonyok között a helybeli

napszámokra répakapálás idején nem számítanak bizonyos a gazda, tehát a czébelő, hogy a répnak minden megjelő kiállítását megmozdhasa: répa van utalva idegen munkások szerződtetésére. A cukorgyárak után könnyen hozzájuthat a nygban termelő a földkellő szállítástni szokott tő munkásokhoz, a kik a répmivelésben már elegendő jártassággal bírnak és kellő felügyelet mellett elég szorgalmasak is. Azonban mivel ezen tő munkásoknak a répa művelésénél kiállítás a hnyadármegegyi napszámviszonyokhoz képest megiehető sokkal kerül, csak az olyan gazdákban tartom alkalmazandóknak, ahol a réptermelési munkák elvégzése után, egészen a répa kiszédeségig, képesek vagynak őket más gazdasági munkálatokkal is állandóan foglalkoztatni s a "hol helybeli munkásra a répa művelésénél az előző fejeletünkben tárgyalt, elcsenebberő tő munka terdraba kerülne s a réptermelési költségekt nagyban emelne.

A réptermelés jövedelmességét nagyban befolyásolja a répnak méltányos árban történő értékesítése. Az erdélyi részekben ferálló cukorgyárak a répa qjára 75—80 kros árt fizetnek. Minél közelebb van a répa, termelői hely, illetve a rakodó-állomás a gyárhoz, annál nagyobb árban szállják be a répa, mert a gyárnak a vasúti fuvarozási költsége annál kevesebb kerül.

Önként értehető tehát, hogy a cukorrépa termelése ott fizeti legjobban magát, hol a termőhely a földgazdászok helyhez közel fekszik. A répnak vasuton történő szállításánál fejtellemmel kell lenniük a rakodó állomás távolságára s az oda vezető utak minőségére is. Ha rossz az út, kevesebb lehet a szekerére rakni és többé kerül a répa szállítása. Ha csóvól van a rakodó állomás, akkor a többé jóva a szállítás. Olyan vidékeken, ahol a répa-táblától a rakodó állomásig (6 km.) nponként ötrész fogattal két fordulást lehetett tenni, a tapasztalás azt jezteti, hogy a répa-területen 10 krt fizetnek.

Hogy a talaj cukorréptermelésre alkalmas legyen, szükséges azon olyan előkészítő munkálatokat végezni, szükséges a földet olyan állapotba juttatni, hogy az ezen magasban igényű gyökérnövénynek elhelyezkedésére, terjeszkedésére s az általa igényelt tápanyagoknak kellő mennyiségben való szolgáltatására képes legyen. A tapasztalat azt mutatja, hogy meiveti növényeknél egyrésze pl. buza, rozs, árpa, zab, köles, hárseka stb. sekély gyökérzetűek fogva a termőtalaj felső rétegeiből, egy másik csoport pl. kender, tengeri, burgonya stb. a termőföld középső rétegeiből, egy harmadik csoport pl. a répa, lóhere, kukorica stb. mélyre hatoló gyökérzetűek segítségével foglal a mélyebb talajrétegekbe táplálkoznak. Legelőszérűben bizonyul a művelet növényeknél olyan sorrendben való termelése, mely szerint a mélyen gyökerező növények a közép, illetve a sekély gyökérzetűekéll egy és ugyanazon területen évenként váltakozva termeltesseken. A répa mélyen gyökerező növény, tápanyagokat nagyrészt a mélyebb talajrétegekből vesz, másik részét pedig az leveletelől fogva a légkörből fedezi, mint kapás növény pedig megköveteli, hogy intenzív művelés által a föld kelőleg megporhanyagított s burjánlót tisztán tartassék. Ismerve a répnak felsorolt tulajdonságait és magas igényét, az a kérdés merül fel, hogy minél helyesebb legyen a répa vetésforgója? Önteremtő mondjuk a vetésforgó az általánosan használt, az a következő: a talajban az erős trágázásban részesült föld újrat, buza, ezt pedig mindig cukorrépa követi, a répnak leghálásabb utónövénye az árpa akár székely, akár lóherével vetve. Répa után közvetlen zabot vetni nem tanácsos, mert be van bizonyítva, hogy a répa legveszedelmesebb állománya a nemalodók, (apró mákszemmagy-szó) fűzgek, az ugyanezzel répauntás okozó a zabon is tetésznek.

Szükséges a vetésforgót egy beosztani, hogy a répa ugyanazon táblára 4-5 év előtt ne kerüljön vissza. Mert ekkor is fellép bizonyos betegségek, rüpauntás, mely betegség folytán Németország több helyén a réptermelés lehetetlen volt. A répnak a vetésforgóban történő elhelyezése után, szükséges megismerkednünk azokkal is, hogy minő igényeket támaszt a trágázás iránt?

Valamint minden gazdasági kultúr növénynek, éven egy s cukorréptermelés is, legmely a felelősség trágája s számszámokból jól kiértelmezhető állomány, mely különösen akkor érvényesül kitűnő hatást, ha nem közvetlen a répa előtt trágázjuk a földet, hanem már a répa előveteményét részesítjük erő trágázásában. Az istállótrágának közvetlen használata, növény hozamát idezt ugyan elő, de esőként a répa cukortartalma s fokozza a növény elburjánosodását, mi miatt a kapálással boszolja meg magát. Sem a répa, sem annak előveteményét ló-, juh-, vagy árnyékszék-trágával vagy trágyával táplálni nem szabad, mert ezek emelik a répa sótartalmát s nehezítik annak gyári feldolgozását. A műtrágya közül a szuperfoszfát s a chüsalotromot ajánlják, melyeket hivatala vannak a földnek lényeg- és foszfortartalmát emelni s így a hozamot fokozni.

Czirmes Balint.

(Folytatása következik.)

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovavetve: Kovács Béla.

Hazai állataink fejlődésének gyorsasága.

A múlt század második felében az angolok névszerint Buckwell és fölén voltak azok, akik felismerték, a hazai állatok gyorsabb fejlődésének főtörősségét s intenzívebb takarmányozás, a gyorsabb fejlődő egyedeknek tenyésztésére való kiválasztása által előbb a hosszuszaru marháknál, majd a schorthornnal fajtaulajdonosok fejlesztették azt. Látva az elért nagyszéri eredményeket, mások is követőkül szögödtek s az új irány csakhamar egész Angolországban általánosult, eljutott az európai kontinensre s ezeltől 30—40 évvel nálunk is tért kezdő hódítani. A magyar gazda lassan barátkozott meg ez újítással, a minék egyik fő oka, hogy nem rendelkezett elegendő takarmánnyal. Elkövetkezett tehát a helyesebb vetésforgó beállítás is ezzel együtt járt azután az állatok intenzívbb táplálása is. Ennek az intenzívbb tápláltsnak következménye lett az állatok gyorsabb fejlődése s már ezeltől 15—20 évvel 500 kg-os másfél éves bikákat látnunk a kiállításokon, itt utjabban ugyanilyen súlyú 10—12 hónapos bikák is kerülnek már bíralat alá. Megtanulta tehát a magyar gazdákönzés is, hogy beltéries takarmányozás nélkül nem leheték gyors fejlődés s hogy beltéries takarmányozással a lassan fejlődő fajta utódait is gyorsan fejlődővé lehet tenni. Megtanulta azt a német közmondást, "Die beste Hälfte der Rasse kommt zum Maleure herein". Ennek az értelmében jár el akkor, a mikor attól a növekvő állattól semmi jót sem kímél, csak hogy az minő hamarabb kifejlődjön, mert tudja, hogy a gyors fejlődés, minéligen értékes tulajdonságot, nálunk nagyon megfizetik.

Kérdésem sem szándék, hogy igen intenzív takarmányozás mellett a borjú 10 hónapos korban az 500 kg. elősúlyt elérheti. A kérdés csak az, hogy ez a tulintenzív táplálás nincs-e máskülöben hátrányára az állatnak, nem válik-e kárára megának az egész tenyésztésnek is s hogy ezélszer-e általában véve tulforsszorni az állatok fejlődését vagy sem. Álljunk meg tehát a kérdésnek a következő meg e dolgot alaposan, nehogy túljöjünk a

A szőlő lisztharmatbetegség okozó gombának, az *Oidium*-nak átteleléséről még kevesebb bizonyosat tudunk, mint a peronosporagomba átteleléséről.

Az *Oidiumgomba* (másnéven *Uncinula spiralis*) eredetileg hazajárta (Észak-Amerikában) az áttelelésre szánt, külön tettek, képez, még pedig apró, fekete kis tokokat, melyek a megtámadt szőlőlevelekre és hajtások felületén láthatók; ezek a kis fekete tokok *perithecium*-oknak nevezetnek. Németszorgóban azonban ezeket a fekete kis testeket eddig még nem sikerült felenni, s mi azonban még nem zárja ki annak lehetőségét, hogy az *Oidium*-száraz is kis sztokok felületén külön képződjen, az is kizárva, mert azelőtt Dél-Franciaországban is azt hitték, hogy ott az *Oidiumgomba perithecium*-okat nem fejleszt, holott utjabban őszszel rendszeren ráakadtak már ezekre a kis testekre. *)

Amennyiben azonban az eddigi tapasztalatokból következtetést vonhatunk, fel kell tennünk, hogy Németszorgóban (hasznáiban is és jórészt, talán egész Európában) *Rovadai*- az *Oidiumgombának* ugyanabban az alakban kell áttelelnie, a melyben látjuk mi e parazitát az egész nyáron: azaz fehér pókhálószerű fonalak vagy lisztes bevonatok képeiben. *Wortmann* egy szőlőlogason figyelemmel kísérve a lisztharmat jelentését, ki is mutatta, hogy a betegség először a fiatal hajtásokon jelentkezik, a mi egybevág azzal a nagyon valószínű feltevessel, hogy az *Oidiumgomba* a szőlő rügyein vagy rügyeiben telel át.

És emondottakból tehát tudjuk, hogy a peronosporagomba külön áttelelő testeket fejleszt, melyek a téli idő minden zordonságával szemben valószínűleg nagy ellenállással bírnak kifejtve, s a hidegekkel szemben a gomba nálunk ugyanolyan alakban telel át, mint a szőlőben a nyár folyamán mutatkozik.

Ezek szerint az *Oidiumgombáról* inkább tarthatók azt, hogy a tél fagyával szemben nem képes mindig dacolni. Pedig még ez a feltevés sem igen valószínű. Sőt ellenkezőleg, a mi nagyon közönséges penészgombáinkról ismertes, hogy a hidegekkel szemben nagy ellenállást tanúsítanak. Ha a penészgombákat befagyasztjuk a jégbe, — ha a jég felengedett, úgy nőnek tovább, mintha mi sem történt volna velük. Sörélesztőt — ez is csak gomba! — 20 óran át — 130° hőmérsékletnél, tehát olyan alacsony hőmérsékleten tartották, a melyet csakis mesterségesen és így is csak nehezen lehet előidézni, s a sörélesztő képe megint szépen tovább nőtt. Miért képezné tehát az *Oidium* épen kivételt?

Eddig biz nyí epügy a peronosporagomba, mint az *Oidium* a legkeményebb teletek kiállótát: — a tapasztalatok általában azt tanúsítják, hogy kultúrnovényeink parazitái az időjárás viszonylagosságával szemben jobban dacolnak, mint gazdák, a növények.

Nem lehet tehát *omni nemophaga*-gúnk ahhoz, hogy *kenyér fa*gok a szőlő gombáira szívesen elpusztíthatók. A mulatk tapasztalatok inkább az ellenkezőre vallanak. A szőlőtermelőkre oly nehéz 1898. esztendő, mikor a peronosporabetegettség már júniusban mindenütt észlelhető volt s a virágzót is megtámadta, nagyon enyhe tél követte. Épen mert az 1898/99-i tél oly enyhe volt, a szőlőtermelőktől félték, hogy a peronosporabetegettség 1899-ben még majd nagyobb pusztításokat fog végezni, mint 1898-ban végzett. S mi történt? — a tavalyi év nem igazolta ezt a félelmet. Sőt határozottan ki lehet mondani, hogy dacára annak, hogy az esős június a peronosporagomba fejlődésének nagyon kedvezett, a lefolyt

évből a peronosporabetegettség feltűnése mindenyléteket. Természetesen az nem mondható, hogy a betegség eltűnt volna, sőt látni lehetett azt mindenütt, de *kárt alig tett valahol*.

Ezt a kedvező eredményt csak részben s csupán egyes helyeken lehet a jókori és az újabb peronosporabetegettség számára írni, mert látszik, hogy azoknak is szerencséjük volt — mit ugyancsak nem érdemelték meg! — a kik — sajnos, hogy még ilyenek is vannak! — vagy egyáltalában nem, vagy csak későn permeteztek.

Behrns azt hiszi, hogy a peronosporabetegettség tavalyi ártatlan lefolyását részben egyenest az 1898/99-i tél enyhésségének köszönheti.

Ha enyhe tél egyik következménye az volt, hogy a lehallott szőlőlevelek még télidőig elhurodhattak. A rohadást is gombák okozták, de nem azok, melyekről eddig szölvünk, hanem egyéb gombák és baktériumok, melyek a szőlőlevelek anyagát megtámadják és megbontják.

Fagyban és hidegben a rothasztó gombák nem képesek nőni és szaporodni, s így elmarad a rohadás is: a szőlőlevelek így elhurodhatnak, ha a lehallott száraz levelek nem málnak szét, hanem épségben éri meg őket a tavasz.

Mennél enyhébb a tél, annál több lesz — melyek belsejében hurodottak meg a peronospora téli spórái — rohadhat el s így annál több, téli spóra megyünk. A két év előtti enyhe télben, midőn csak néha-néha akasztotta meg a fagy a rohadást, a szőlő levelek lombjában nagy része elrohadt s velük együtt tönkmentek a téli spórák s csak néhány téli spóra érte meg egészséges állapotban, csirázóképességet megtartva, az 1899-tavaszt. Ilyenformán fejti meg Behrns azt a tényt, hogy a peronosporabetegettség 1898-heve jelentkezése dacára 1899-ben e betegség oly enyhen folyt le. *)

Ezt a megfektetést támogatja, hogy egyéb növénybetegségeknél is akadhatnak hasonló viszonyok. Itt van mindjárt az *anyaroz* példája. Ismeri az anyaroznak nevezett mérges testeket minden gazda s tudjuk, hogy az anyaroz is egy a rozs virágait megtámadó gombának (a *Claviceps purpurea*-nak) áttelelője. Tavasszal, vagy a nyár elején, az épségben áttelelt anyarozból bunkoalakú testek nőnek ki — azt mondjuk ilyenkor, hogy az anyaroz kicsirázott — s hőkentél bunkos végében fejlődnek az anyaroz spórái. A spórák felülkötnek a levegőbe, honnan a szél ráhordja azokat a rozs virágaira. Így meg végre az infektó akkor, ha az anyaroz a szántóföldön, kitéve a tél fagyának, telel át.

Ha azonban az anyarozost a télen át valami fagymentes helyen, nedves földön vagy pedig nedves mozaik között tartjuk, akkor tavasszal az így elrakott anyarozszemek közül csak elvétve akadnak olyanra, melyek csirázók, azaz bunkó alakú spóratartókat fejleszt. Elrohadt a legtöbbjük, a rothasztó gombák, melyek a szélrel természetesen a tél fagyának nem tényszerűsítették volna, a fagymentes helyen tönkrettek őket.

És *Oidiumgomba* sem viselkedik egyébként. Ott, ahol a szőlőtökeket az ősz végén befűdik s így a fagy ellen megvédik, a lisztharmatbetegség sokkal ritkábban és enyhébben szokott mutatkozni, mint az olyan vidékeken, amilyenek a szőlő betakarása nincs szokásban. Sőt ugyanabban a vidékben is azt lehet észlelni, hogy azok a szőlők, amilyeneket nem fedtek, a lisztharmat által inkább megtámadtatnak s jobban is szenvednek, mint a befedett szőlők, annyira, hogy a tőkék be-

takarása a lisztharmatbetegség ellen védekezés módján is tekinthető.

Ott tehát, ahol a szőlő lisztharmatgombája ki van téve a tél fagyának, ott rendszeren szerencsésen át is telel, a hol azonban a tél fagyja nem érte a gombát, áttelelésre már nem oltan képez.

Behrns tehát azt az észleletet is, hogy a betakarás szőlőben a lisztharmatbetegség kevésbé jelentkezik, abból magyarázza, hogy a nedves, a fagytól nem ért talajrészek az *Oidiumgomba* testfonalai, melyek a szőlő fájának és rügyeinek csakis felületén tanyszának, el szoktak rohadni.

És előadottak szerint a tél fagyja — normális viszonyok között — a szőlő és a gyümölcsfák parazita gombáit el nem öli, sőt ellenkezőleg, az eddigi észleletek mérlegelése inkább arra vall, hogy a tél fagyja megőrzi a gombákat s hogy éppen az enyhe tél időjárás, a mely elősegítve a rohadást, a szőlfőnőz parazitákat pusztítja.

Amly bizonyos, hogy a tél fagyára nem támaszkodhatunk, a kemény telet nem tekint-hetjük oly barátunknak, mely semmiben nem a parazitát elleni nehéz küzdelemünkben, sőt ellenkezőleg, kemény telet után meg inkább talpon kell lennünk, hogy a magunk erejével — az eddigi annyira bevált szerék, mint a rohadásokat és a kőpor permetezéseket, illetve elhintésevel — adalódzunk meg a szőlő kőpor gombáinak megrőlő pusztítását.

Gyakran ajánlottak már, hogy a szőlőt pusztító gombák áttelelő alakját semmisítsük meg, hogy a hol tehát a peronosporabetegettség jelentkezik, ott igyekezzék a gazda lehetőleg minden száraz szőlőlevelet őszszedni és elégetni. Ezt a receptet, a szőlő megtámadott fárszéknek s lombzatának gondos megsemmisítését*, könnyebb az őrisztállán megírni, mint az életben végrehajtani, miért is mi teljesen eltekintve a szőlő ilyen ősi tisztogatásáról, inkább nagyobb nyomtatékul csakis azt ajánljuk, hogy a *kellő időben* s a *kellő gondattal permeteznek* s a *kémmel poroznak* gardák.

Behrns érdekes fejtegetéseit olvasva, alighanem felveti egyik-másik olvasónk a következő kérdést: — Ha az enyhe telet csakugyan ellenségek a szőlő parazitagombáinak, hogy van az mégis, hogy az 1898/99-i enyhe tél után a lisztharmat olyan orias pusztítást végzett tavaly szőlőlelkben s mint azt olvashatunk, a németszorgói szőlőkben is?

Bizony erre a kérdésre Behrns elméleteiben hiába keresük a feleletet s míg a peronosporabetegettség illetőleg a tavalyi év igazat az *Behrns*-nek, a lisztharmat illetőleg úgy látszik, az emlékedés és a valóság egymáskal ellentmondanak.

Majd egy más alkalommal szóval tesszem meg a kérdést, megpróbálva magyaráztatni adni a dolgot.

Rovatevő.

SZŐLŐSZET, KERTÉSZET.

Rovatevő: Annyal Deesz.

Fűzérfa nevelése.

Egy gazdátársunk alábbi kérdés intézte hozzánk:

Tavaly tavasszal hoztam körte- és almafacsikat dróra nevelni. Tisztelettel kérom szives értesítést becses lapjában: miként messem azokat, őszelőre vagy tavasszal huzam-e őket a sodronyra, miként vezessem ágaikat a sodronyon?

A kérdésből nem tudhatjuk határozottan, vajon valamely redyfényt óhajt-e nevelni vagy pedig fűzérfa (cordon). Mint-

*) Hazánkban is, tudomán, a szőlő lisztharmatgombáinak peritheciumait eddig csupán egyszer sikerült felenni: dr. *Mátyás Sándor* adatai 1894-ben a *Balaton melletti peritheciumok* a szőlőtermelőktől. (Lásd: a *Természet*. Közlöny 1896. évfolyamának 31. lapján. — Az aranytermő szőlő és a lisztharmat című cikket.)

Rovatevő.

Rovatevő.

hogy ezen utóbbiak nevelik rendszerint tisztán sodronny, azért ezek alakítását közlöm.

Ehhez az alakhoz vad alanyon készült ojtvány nem jó, mert ezek erő növése miatt, néhéz a kívánt alakot megadni és fentaranni. Almás Doucinra, vagy Paradicsomalma alanyra kell ojtani. Az ilyen kisebb alakhoz a paradicsomi alma a megfelelőbb. Körtének bírálma legyen az alanya.

Ilyen füzérfát lehet nevelni vízszintes, függleges vagy spirális karokkal. Esetet levélvázlatilag vízszintes füzéret akar alakítani, amelyből van egy- és kétkarú. Sík területen rendezen kétkarú, lejtőn az egykarú nevelik.

Az egykarú füzérfá neveléséhez egy erőteljes hatású egvény ojtványt vesznek. Ezeket egymástól 3—5 méter távolságra elhelyezik a talaj minőség szerint. A sodronny 40 cm. magasságban feszítik ki mellüktől. Ennél alacsonyabban nem kell, mert nem szép, a gyümölcsöt a talajmunkálat alkalmával könnyen megsérthetik és mindenféle állati kártételnek inkább ki van téve.

Ha van a fáskáék mellett karó, akkor 30 cm. magasságban ehhez hozzáadják, azután ugy kell a sodronnyra behajlítani, hogy a hajlás a derékszögű megközelítse. Az így sodronnyra huzott fáskáék nem kell annak egész hosszában lekötni, hanem hosszúságának egyharmadánál, a végétől számítva, egy irányító pálcát (kisebb karót) kell mintegy 45 fokú szög alatt a fa leendő növekedésének irányába a föltébe tűzni és a fáska vége 25—35 cm. hosszúságban ehhez kötni. Ilyen módon tehát a fáska vége nem vízszintes, hanem rézsútosan felfelé áll.

A vegetációs folyamán a fáska függelvény törzseből először hajlításokat vagy töben le kell szedni, vagy azokat 8—10 cm-re megiszitani, hogy a törzset erősítsek és a jövő évi nem kell majd október éles késél töben metszve eltávolítani. A sodronnyra feszített rézsűt hajlítás elvont 8—10 cm.-nyire sőt rövidebbre is kell kurtítani. A megkurtított hajlításból növekedésnek hajlítás alap felett a hajlás tövével ott, ahol a levelek sűrűn vannak egymás mellett 2—3 cm. hosszúságig) kell megkurtítani. A vezerhajlítás nem kell megkurtítani, hanem időnkint az irányító pálcához lekötölni. A tavaszi metszések az oldal vesszőket 8—10 cm. hosszúra hagyjuk meg.

Amelyiken már termő nyitások mutatkoznak, ezen termő nyárs felett metszük el, mert az a célnak, hogy füzér karját annak egész hosszában termő fa borítsa.

Az irányító pálcához kötött részét a füzérnek nem kell metszeni, mert már a meghajlítás maga elégessre arra, hogy annak minden szaga kihajson.

Ezt most leoldjuk a pálcáról, lejtőkön a sodronnyhoz, de íméit úgy, hogy abból a hosszirányban való növekedés elősegítésére 30—40 cm.-nyi rész a további helyzetű irányító pálcához legyen kötve.

A kétkarú füzér nyeresé e céljából az egyhajlítás fáskákat a sodronny magasságban metszük el és a két felső szemből jövő hajlításból neveljük a két karát. Az ilyen füzérfá csak akkor szép, ha a két kar egy pontból, indul, azért az alsó szemből előjövő hajlítás, a másik hajlás eltörő pontjára a törszrészsel összenövesztik és azután hajlítják a sodronnyra. Ezen utóbbiak sokféle nevelési módja van, amelyet ezen helyen feleslegesen tartunk leírni, mert arról nékül nehezen volna megérthető. A kétkarú füzérfát való további bántás olyan, mint az egykaruvál. Rz.

IRODALOM.

Tyuktenyésztés. (Ira: *Hrebly* Emil, állattenyésztési felügyelő, Megrendelhető szerzőnél Góddólin, ára 2 korona.)

A baromtienyésztés terén néháy év óta, de különösen mióta a földmívelésügyi miniszterium a baromtienyésztési felügyelőséget szervezte, — feladataul levén ezen tenyésztési ág fejlesztését — jelentékeny előrelépéshez jutott, úgy számszerűleg, mint különösen a tenyésztett fajtak minőségét illetőleg, aminek legjobb bizonyítéká a baromfi és annak termékeiben tapasztalható kivétel nagyművű emelkedése.

A baromtienyésztési ügyek vezetése igen jó kezekre van bízva *Hrebly* Emil nemcsak gyakorlatilag igyekszik e téren sokoldalú ismeretű a rábízott feladatokat teljesíteni érdekelten érvényesíteni, de elismertemléti irodalmi munkálkodásával már is elérte azt, hogy a baromtienyésztés iránt széles körben felkeltőtte az érdeklődést. Gyors egymásutánban jelentek meg a „Baromfihiatalás”, a „Baromfiemelési konzerválása és értékesítése”, a „Pulykatenyésztés és a „Baromtienyésztésre vonatkozó általános tudnivalók” című művei, amelyek az akkori ártéktel legkétségkívőben az a tény igazolja, hogy a legutóbb említett műve rövid nyolc—hét alatt több mint 5000 példányban kelt el.

E munkához méltóan sorakozik a most megjelent, 49 ábrával díszített, „Tyuktenyésztés” című műve, amely a mi viszonyaink között a baromfiak legfontosabbikának, a tyuknak tenyésztéséről foglalkozik. A 150 oldalra terjedő munka behatóan tárgyalja mindazt, ami a rendszeres tyuktenyésztés körébe vá. A mű tulajdonképen 2 részre oszlik. Az első rész foglalkozik a tenyésztéssel általánosságban, a tyukok takarmányozásával, gondozásával, a különböző betegségekre és azok gyógyításával, a tojástermelés és gyűjtésével, a költésével és az emel alkalmazandó eszközökkel, a csibenevelés és gondozással, míg a második részben szerző a különféle tyukfajtákat ismerteti igen behatóan.

A jelen munka ép oly kitűnően van szerkesztve, mint *Hrebly* többi művei, ami reméli engedi, hogy ép oly nagy kelendőssé lesz, mint amazoknak volt. A művet a tyuktenyésztés iránt érdeklődők nagy figyelmébe ajánljuk.

Utmutató a hűtő- és jéggyártó-gépek szerkezetére és azok kezeléséről. Ira: *nenetfalussy Simonffy* Béla székcs főv. gépész. Ára fizve 2 korona. *Kapható szerzőnél*, Budapest, Közvágóhíd.

A 64 oldalra terjedő füzetben szerepel az ammoniakmal közlő jéggyártó és hűtőgépek szerkezetéről és elrendezéséről ismerteti meg felől ábrák kíséretében. — Külön fejezetekben tárgyalja a légszivattyút (ammoniak-compressor) és alkotó részzeit. Második fejezet a cseppfolyósítók (condensatorok) és részneik ismertetésével foglalkozik. Külön fejezetben vannak az elpárologtatók tárgyalva. A mű további részei a léghűtés, a jéggyártás és a hűtő és jéggyártógépek kezelése.

A szerkezeti rész elég részletesen van megírva s a mellékelt ábrák elősegítik a szöveg megérthetését. Bár kizárólag csak az ammoniak jéggyártó kezelésével foglalkozik, mégis elég érdekes és hasznos olvasmányi számú számára, kik a jéggyártási gépek szerkezetével meg akarnak ismerkedni.

A legpraktikusabb része a könyvnek a jéggyártó- és hűtőgépek kezelését tárgyaló fejezet, melyben szerző részletesen leírja mind kezelést és ellenőrzést kívánók a gépek. Hasznos utmutató ez minden jéggyártó számára s e tekintetben a mű tényleg elismerést érdemel.

Kár hogy nem foglalkozik a mezőgazdaságban is használható kisebb jéggyártó szerkezetek és kezelésének ismertetésével. Így a

mű inkább csak nagyobb jéggyártótelepek kezelői számára bír jelentőséggel, de külföldi cöljének e tekintetben jó megjelö.

i. S. P.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdés.

189. kérdés. Jármos ökrökkel és fejős tehennelk zölden levagott repecét akarok etetni. Kérdem, nem lesz-e káros hatással az állatokra.

Palin.

T. S.

190. kérdés. Nyári hizaláshoz melázzelt akarok használni, czukorrepcszepet hiányában az etelési módszert, mennyiségét stb. nem ismerem, kérem azokat, kik melázzelt már használtak vagy használnak, az erre vonatkozó tudnivalókat ismertetni.

Pozsony.

M. J.

191. kérdés. Kéveköltő aratógépekhez manilla-kenderből készült zsinort helyett ép oly jó használható-e a magyar kenderből fonott zsinor? Egyforma vastagságu fonat és egyenlő nagyságu gomolygok kell bármily gyarmány géphez?

192. kérdés. Középes kötősségű, dombos, bőbes és sík területű, jó igaz ökrökkel rendelkező gazdaságban melyik sorotegő v'ona a legjobb a sok jónak hirdertet újabbul-újabb gépek közül? 19 vagy 21 soros volna-e a legcélszerűtebb?

N. L.

193. kérdés. A spepzirozszakált kullé pészéni és dróba kötni-e a leg, minden gép legjobb erre ott, ahol olesó a kézi erő a kold. hat termelteké belőle.

N. L.

194. kérdés. A gazdaszettek és gazdasági alkalmazottak törvényének életbe lépése után, gazdaszetteknek tekintendő-ök egyénekk, kik négy középiskolát és valamely hazai földmívelésiskola kéteves tanfolyamát végeztek és eről végbizonnyalványt bírnak?

E. D.

195. kérdés. 1000 holdas területre vihar-ágyukat óhanajának beszerezni jégkár kikéri-lésére. Kérdem, hogy a viharágyk oddigi alkalmazása eredményt jár-e s ajánlatos-e azok beszerzése fenti célzra? Hány darab szükséges 1000 hold területre, mely kerül darabja, mind és mennyi anyag szükséges egy-szeri használatra?

T. U.

Felelet.

Utifümagrak kiválasztásának magának közöl. (Második fejelet a 188. kérdésére.) A mult évben — munkahiyára miatt — magnak meg kellett hagyni 100 hold luczernát, melyből jó magot nem vártunk, mivel a Plantago lanceolata abban nagyon el volt hatalmasodva és semmi remény sem volt, hogy azt a luczerna magjától annak idején elvárhassuk; így a luczerna elcséplése és koplata után mindenféle rosta használata eredményt nem vezetett. Végül a Kühne-féle a jeggyé mártárostát próbáltam s mondatom rendkívül elégtől eredményt kaptam, ugyanis négszeri rostálás után I. osztályú, teljesen utifümagra készült luczerna 28%, II. oszt. mag kevés utifümaggal keverve 18%, utifümag, polyva, por stb. 54% lett.

Gardos Géza, ispán.

Repecze nem zöldségtarmány. (Felelet a 189. sz. kérdésére.) A repecze nemcsak azony korai, de a fejőstehenek és jármosokk számára igen jó zöldségtarmány, ha virágás előtt vagy legkésőbb virágzás kezdetén kaszáljuk, míg később, ha már bezők fejlődtek ráta, mustárolaját képes fejleszteni (kivált ha sok vadrepcze van közte), mely esetben az emésztő-szerveket támadja meg és csipős ízű tejt és vaját létesíti, míg az idejében kaszáli repecze-

től igen jó ízű tejt a vaj keletkezik s utóbb szarvaszaga szint kap tőle. A marha különben nagyon szereti a zöld repeczét és sokat képes belőle enni, de utóbbi esetben néha fölúlvodik tőle, mi miatt tandacsos a nagy mennyiségben etetendő repecz szalmaoszára kévrenni, minek azony előnye is van, hogy a szalma a repecz táparányát helyesbíti, amennyiben t. i. a zöld repecz kevés szénhydrátot tartalmaz, vagyis szűk táparányu takarmány, míg a szalma ellenkezőleg nagyon gazdag szénhydrátokban s emiatt tag táparányu; ugyancsak a szalma végre még a zöldepéz gyengébb hasajtó hatású is némely háziállatok kévrenni, hogy növényi betegségekben szenvedő vagy levelezések és rovarok által megmártand repecz nem tandacsos eteni, mert az nemcsak a tejes s vajra, de az állatok egészségre is ártalmas lehet.

Marhahizálás melleszeval. *(Felelet a 190. sz. kérdésre.)* A „Közlelek” 18-dik számban hosszabb közlemény jelent meg a melleszeval etetéséről, melyben mindazon adatok befoglaltnak, melyek szükségesek van. Ezért most csak annak jelzésére szorítkozunk, hogy a mellesze — bármint nagy előnye legyenek különben — távolról sem helyettesítheti a repeczettel, mert a melleszenek az állatok táplálkozásánál inkább csak olyan szerepe van, mint pl. a cukornak az ember táplálkozásánál. Ugyanis ahogy mi bizonyos éleleket csak cukrozva eszünk meg józón, úgy mellesze segítségével az állatok számára is bizonyos takarmányféléket izetesebbé tenni, az pedig eléggé ismeretes, hogy az az étel, amit józón eszünk, már nagyobb izletességével fogva is előnyösebben hat a szervezetre, mint az, melyet kellelően fogyasztunk el.

De a mellesze még tultesz a cukornak, amennyiben t. i. fűszere hatása is van, mert oly anyagokat is tartalmaz, melyek előnyösen izgatják az emésztőszerveket s a melleszen kívül etett takarmányokat teszük talosabbá. Eszerint tehát a mellesze főbecse nem annyira táplálékában, mint inkább fűszere, izgató és izt javító hatásában rejlik s az izeti kívánatos, hogy különösen akkor etessék az állatokkal, ha oly takarmányféléket arunk nagyobb mennyiségben fölhasználni, melyeket nem szivesen esznek az állatok, minő pl. a nedves réteken tenet valamin a renden ázott szalma, szalma, polyva stb., mert ha czekek melleszeval édestíjlik meg, akkor mohón falják az állatok s izednek nem nagyra, tisztára kinyalják a jászolt s hasonlíthatlan jobban táplálkoznak velük, mint mindon csak egy kapják.

Ha bővebb információit óhajt arról, hogy saját takarmányviszonyai között miként használja a melleszet, akkor szívesfélék velünk tudatni, hogy minő takarmányféléket s mily mennyiségben szándékozik fölhasználni adni.

Cselők István.
Kévkötő aratógépekhez használnd zinegek. *(Felelet a 191. számú kérdésre.)* Lehet a kévkötő aratógépekhez kenderből font zsinoget is használni, de ennek két hátránya van. Az egyik az, hogy a kenderzsinog nehezebben csuszik keresztül a zsinogvető lyukakon, ott nagyobb súrlódás keletkezik, ennek következtében gyorsabb a kopás. A másik hiba pedig az, hogy a kenderzsinog, már t. i. a jó erős és sima, finom kenderből font zsinog valószínűleg nem olesobó a manilla-zsinognél.

Pótlások már többször kenderzsinoget használni, de eddig még a manilla-zsinog a jobb.

Ha a jó kenderzsinog olesőbb lesz, mint a manilla, akkor a kenderzsinog lesz az olesőbb.

S. P.
Sorvetőgép dobmozgás vidékre. *(Felelet a 192. számú kérdésre.)* A mai sorvetőgép leg-többje teljesen jó és megfelelő gép. Különbség csak a szerkezetben van, de a munkaminőség — feltéve, hogy a gép helyesen lett beállítva és kezele — alig mutat különbséget. Görög-ny, rosszabban előkészített talajra az erősebb

szerkezetű, gymos, gazos, csutkás föld vetése a szelebebb vetőkápvál bírok, jó művelési, finoman megmunkált földre pedig bármelyik jóvevi gépvárból szerzett vetőgép beválk.

Hogy 19 vagy 21 soros legyen-e a gép, azt a helyi viszonyok szabják meg. Hegeys vidékre inkább a könnyebb gép való, meg erős ígás általánál is. A jelzett viszonyok közé talán a 19 sorosnak lehetne olesőbbesget adni.

Magyarországon jól beváltek hegeys vidékre a Kühne „Mosoni Drill”, Clayton & Schuttelworth „Columbia”, Hoffherr & Schrantz „Victoria”, Weiser J. C. „Zala-Drill” stb. gépek.

A sorvetőzirkoszkál bázosása. *(Felelet a 193. sz. kérdésre.)* A sorvetőzirkoszkál nem szükséges dróthá kötni, hanem dalkóba préselve, elég azt kenderzsinórral is átvétni. Ilyen hálrpélet lehet házilag is készíteni, amennyiben az egész nem al gyébből mint egy falyvából, mely oly hosszú, mint a legrosszabb zirkoszkál készítése. Ebbe a csomóba köött cizrok szakállal befelé, szarvágélf kiéle berakatik. A ládnak mozgó födele behajthatk s ezzel az egész csomó összenyomatik. A láda fekenén és tetéjen előzetesen végig feketelt zsinogszálak meghuztatnak s összekötöttek, mire a bál kész.

S. P.
Kik neknek gazdatisztok? *(Felelet a 194. sz. kérdésre.)* A gazdatisztok és gazdasági alkalmazottakról szóló törvényjavallat tervezet értelmében jóvőre gazdatisztok csak az kitehntő, illetve a czimet csak az használhatja, aki valamely hazai gazdasági intézetet vagy a gazdasági akadémiát sikerrel végezte, erőt végbizonnyítványt nyert, vagy aki valamely külföldi gazdasági tanintézetben nyert végbizonnyítványt a m. ö. v. akadémián nrosztrifikáltán. Minntán a törvény visszaható erővel nem bírhat, a javaslat értelmében, mindazok, akik edzőszerint gazdatiszt minőségben legalább 3 év óta vannak alkalmazva, vagy mint segédzisztek 6 év óta működnek s tagjai a gazdasztisz országos egyesületének, a gazdasztisz cím használhatára jogosítottak, tekintet nélkül kvalifikációjára. Nagyon természetesen, hogy a törvény életbe lépéské után azok, kik az előm kvalifikációval nem bírnak s 3, illetve 6 évi gazdasztisz szolgálatot fel nem tudnak mutatni és nem tagjai a gazdasztiszek egyesületének — nem lehetnek gazdasztiszok s földművelésiköt végzett egyének ezután a gazdasztisz czimet nem fogják használhatni.

J. P.
Viharagyútkál hazánkban is tető edző kiserletek sikerrel jártak. Nagyb szabsz védekezés azonban az idén fognak velük kifőjezni. A viharagyútkát a bírok az oldalán kell felállítani, egymástól legfeljebb egy kilométer távolságra, 700—800 méterre lévő kettős rajvonalba, ahonntól a vihar jónni szokott. Az ország meteorológiai állomás legjobban oszaga az Emmending-féle vinaragyútkát (nyergelbűt: Körnerling Adolf gyártású) Budapest, Gróf Károlyi-utca 26.) 1 db. 4 m. magasnak az ára 105 korona, a 2 m. magasá 44 korona, 100 db. hozzáva 6 löveg ára 24 korona. Perzentikus 3—4 lövest kell tenni és ezt addig folytatni, míg annak kellő hatása észlődik. A vinaragyútkát helyezni az idele nagyb szabsz kiserletek eredményé és akkor a m. kir. országos meteorológiai intézet (Budapest, II. Fő-utca 6 sz.) tanácsát kikérni és úgy fogni a védekezéshez. A meteorológiai állomás díjmentesen, szivesen megad minden utasítást.

Re.
KÜLFÖLDI SZEMLE.

Németország. A szövetkezeti gabonarátlak (Kornhäuser) ügyforgalma. A német gazdák a szövetkezeti gabonarátlakkal mindjogban megvannak elégedve. Emlékeztetni reá, hogy

1896-ban, hiszen a gabonának oly alacsony volt az ára, a mezző nagyhercezség termelői hálótartozták el első sorban, hogy a gabonát úgy adják el szövetkezeti uton, hogy gabonarátlakkal (Kornhäuser) szűntek a közköltésnek és kormány határozat támogatással. Wormsban megis alkották az első gabonaeladási szindikátust. A gabonarátlak a kitűzött czéknak meg is feleltek. A szövetkezett gazdák gabonáját, beraktározoták, gondozás czimén lehet leg minimális össegzet szedtek s — mielőtt jó ár kialakított — a szindikátus hivatala adta el a gabonát. Megjegyzendő, hogy a gazdák a kormány határozatát a szindikátus részét azonnal is kivethete, ha pénze volt szükség s azért a szindikátus bizottsága által meghatározott alacsony kamatozat fizette. A gabona gondozása beraktározás, mászásála, egyezvöl a raktározással járó össek költsége, elejétől egész a készlet eladásáig, mértékzáróként alk 10tt többbe, mint 30—32 krajczárba. Csakhann az egész hirdalomban létesítők javították, ezek közül főleg a anklm-i, grenwald-i és colbertek tüntek ki, mint olyanok, melyek egy millió márkánál többet forgalmat értek el egyenként. — A bajor eladási szövetkezetek 1897-től datálódnak s a sombach-berneri, rosenburgi, windsfeldi, landsbut, trostberg örüsi raktárak tesznek arról tanuságot, hogy az aktivitás, melyvel dolgoznak, nem a közde támogatására, hanem a ezülatudás munka míve. Érdekes, hogy a németek sok pénzbe kerülűk jobb raktár-érintményük mellett sokkal jobban jönnék ki, mint a francziák. Warrant-jokkal, melynél a raktárépítési költsége elmarad, mert hsz mindenképp saját tanýján tarthatja az elatlogozott terméket, csakahgy meg a németek a vasutak mentén épített raktárak előnyösebben tudnak eladni a francziák otthonmaradt árújokra hitelt nem tudnak nyitni.

Anglia. A mezőgazdasági termékek importja. Tudva van általában, hogy Anglia szűkségetltes csak a külföldről tudja fedezni. Ezt gazdasztisz szaklapjai is elismerik. Alánlyestéshez, — tekintve, hogy a tenyésztés racionális elveivel tisztában vannak a gazdasztiszok, nem a közde állományu mutathat fel, sok is van belőle, így az utóbbi statisztikai adatok 11 millió szarvasmarhát, 315 millió bírkát s 3¹/₂ millió sertést tüntetnek ki oly feltűnően kis helyre sorolva. Ennek dacára valóban bámulatos az az elemli szer import, melyet az angolok étvárgya ígyvegyell. Az 1897-ik évben 1¹/₂ millió méterezsárgát vágott marhahúst s fél millió ös szarvasmarhát vittek be a többi táplálékú szolgáltalat-fajokból is ezen arányan megközelítőleg importáltak. — A táplálékú szolgáltalat mezőgazdasági termékek bevittele vámmentes. Az import nagysága ott léli magyarázatát, hogy az angol nép felette sok húst fogyaszt. Evénként s fejenként 47 kilót. Franciaországban 34 kilót s nálunk 27 kilót, ami bizony eléggé sajátos körülmény.

Franciaország. A gabonáról kérdése. A francia gazdák csak foglalkoztatja az iparokban gabonáról kérdése s mentől többen iparodnak hozzáoszállni, annál kuszább lesz az. A gazdák tábora mindhangosabban követeli az előlé forgalom megszüntetését, hatarók közt akarák szorítani a hízárványosakat s a külföldi érkező gabonát indozó vámtarifára áll szeretnék vonatni, mely a szűkség szerint majd kisebb, majd nagyobb lenne. Sérelmesnek tartják, hogy a gabona árára meg a kereslet s kínálat viszonya határozza meg, mert a gabonakeresletök öszevárosárolják az aratás után lehetőleg olesón a sok gabonát s addig tartják raktárban míg alacsony az ára. Mily szűk az a terület, melyen készlete elfogyott, akkor állnak elő az övdekél s képlözhető, micsoha orris talásozhatk, hogy a ki-állási ideje alatt úgy a gabona mint a kenyér drága lesz, amiből a gazdának semmi haszna nem lesz, mert annak márgájára edzőszerint amugy is üresek. Most felváltja a lapok a

kormány figyelmét, hogy töle telhetőleg igyekezzék a visszaéléseket megakadályozni.

A sajnálatos az, hogy a módokat felejtik el jelezni. A képviselőházban M. Castelin, amsói képviselő törvényjavaslata adott be a tengeri vámtarifájak illetéget, melynél fogva a nemes tengeri métermázsája 4 frank vámnál melletten lenne behozható — eddig métermázsája 3 frank volt. Az 1 franknyi vámbőbblettel kivételi prémium gyantán osztják ki a szesz exportáló gazdák között. Az ország gazdasági mindhosszabb nyilatkozata a vámtanmenesen értekez tengeri ellen a még többen követelik a ma fennálló tárgya emelését.

Oroszország. A mezőgazdasági vajdaságok feloldása. Dél-Oroszországban az 1901-ik év kezdetétől érdekes s nagyfontosságú újítást hozott meg a kormány, a mezőgazdasági vajdaságok elbontásával. Ezek most jóval intenzívebb hatáskörrel éltek hivatalok, melyek az ország többi kerületében már III-ik Sándor uralkodása óta fennállnak, de bizony eddig nem nagy hasznára a gazdaközönségnek. A bírodalom közepében lévő vajdaságok főleg, az orosz nagybirtokosokból szerveződtek, holott ilyenek a délvidéken alig vannak, mert a birtokosok nagy része bevándorított lengyelekből állanak. Nos a bajon segítendő, orosz államhivatalnokokat neveztek ki, ezek igazgatásával a lengyel bevándorítottak alicha lesznek meg elégedve. A mezőgazdasági vajdák a gazdák bíróságát fogják alkotni, amennyiben a jövőben a béke-bíróság helyett a gazdák ügyes-bajos dolgaiban a gazdavajdaknál keresnek általánosan orvoslást.

Csoportos bérletek.

Utolsó cikkünkben mindazon komoly, figyelembe vehető ellenvételek és agyalások foglalkoztunk, melyeket a földbirtokosok részéről a csoportos bérletek ellen felhozni lehetett és örmömel konstatálhatom, hogy sok nagy- és középbirtokos előtt, akik t. i. ama cikkemet figyelemre méltán iszik voltak, egészen más világításban kezd feltűnni a dolog, mint első cikkem olvasásakor. Mert agyalások, melyeket felhozhat a haszonbérletre, a földék kizsárolására és a gazdasági épületek elhanyagolása- és elpusztulása nézete, elsősorlati kezdenek és pedig annyira is inkább, mivel mindezek könnyen elvárhatók az előző cikkemben jelzett módon.

Hogy azonban ne legyen egyoldalú, azon ellenvételekkel is kellene foglalkoznom, melyek a másik fél, t. i. a kisgazdák részéről felhozhatók a csoportos bérletekre vonatkozólag és hogy azokat minél jobban és alaposabban megismerhessem, jónak láttam közölni számos értelmes kisgazdával, földművelssel a „Köztelek” nem megjeleniet cikkükben kifejtett észmeiket.

Nem tehetek azonban ama szándékomban elleg és nem foglalkozhatok a részírókkel felhozott ellenvételekkel azon értekezre ókmal fogva, mert ilyenek egyáltalán nem léteztek, sőt ellenkezőleg a csoportos bérletek észmeje általuk kivétel nélkül a legnagyobb örmömel fogadtatták. És csak azon óhajzásnak adtak kifejezést, hogy bár mielőtt létrejöhethének

ilyetén bérletek, melyek nekik és családjaiknak biztos megélhetést nyújtanának.

Néhányan közülük csak azt hozták fel, hogy észmejükbőlnek tartának, ha a bérletre nem a ma mintpéldánál felhozott 50—100, hanem csak 25—50 tagból állnának, a végett t. i. hogy így jobban meg tudák válogatni társasait és azt javasolták, hogy inkább több, de kevesebb tagból álló csoport létesülne.

Többen azt is ajánlották, hogy az ilyenén társaságokba szeretendők nagyobb gazdákait is létesítsék, mert ilyenek nagy számban vannak, akik szives örmömel belépnének.

Felhoztam még nekik többek közt az egyetemleges kötelezettséget a haszonbérletre nézve, hogy meg tudjam aziránti észmejüket is.

Arról olyképen nyilatkoztak, hogy földbérletek, ahol nagy összegekről van szó, az egyetemleges kötelezettséget igen veszélyesnek tartják és több példát is hoztak fel, ahol körül jártak az illetők. Haszonbérleteknek azonban, ahol természetesen sokkal kisebb összegekről van szó, nem tartják veszélyesnek az egyetemleges kötelezettséget és skkor éppen nem, ha a haszonbérlet egy, mint költséges is szokásos, földbérlettel össze hasonlítják. Mert ha csoportos társak közül egy vagy több fizetőképeltelen is válna, akkor annak a bérletreterése meg idejében más vállalkozót találhatnak vagy esetleg azt a körülményekhez képest maguk közt is feloszthatnak.

Úgy áll tehát a dolog, magamat röviden kifejezve, hogy a modus vivendi felbontó.

Már most az a kérdés merül fel, hogy ki kezdeményezze a dolgot és hogy miképen jöhethének létre az ilyenén társas vagy csoportos bérleti szerződések?

A kezdeményezés nézetem szerint azt illetné meg, akinek az leginkább áll érdekében. És mivel az jobbára mind a két félnek, t. i. a bérbeadó és a bérbevevőknek érdekében áll, azért a megvezetés nagy nehézségbe alig ütköznék. Az ilyenén csoportos bérleti szerződések pedig körülbelül olyképen jöhethének létre, amint létre szoktak jönni az artatási szerződések, tudniillik kölcsönös érintkezés, megbeszélések és tárgyalások folytán.

Arra a kérdésre azonban, hogy hol jöhethének létre ilyenén bérletek, tévedések és bal-magyarzatok kikérülése végett megjegyzem, hogy azt nem állítom és sohasem állítottam, hogy azok az egész országban mindenütt létrejöhethének. Mert hiszen sajnos, több oly megyéje és vidéke van hazánkban, ahol a nép szégyensége miatt bérlőtársaságok összezhonni abszolúte nem lehet. Van továbbá több oly község is, melyek határa oly kicsiny, hogy ily bérlőtársaságok nagy számban meg nem alakulhatnak.

Van azonban hazánkban sok oly megyéje és községe, különösen az Alföldön, a hol a nép még nincs annyira észmejenedve, hogy ily bérlőtársaságok nagy számban meg nem alakulhatnak.

Azt sem állítom és nem is állítottam, hogy a nagy- és középbirtokosok nyakra-főre adják így bérbe uradalmakat, pusztákat és földjeiket bérlőtársaságoknak. Hanem igenis azt javaslom, hogy nagyon helyesen cselekedjenek nagybirtokosaink, ha uradalmak egyes részeit,

pusztáit, különösen olyanokat, melyek keveset jövedelmeznek és nehezen adminisztrálhatók, így bérbeadnak. Mert azt elvitálni sem lehet, hogy a még jó kezezt uradalmak is aránylag igen keveset jövedelmeznek, egyrésztől a természetesen alacsony ára miatt és másrésztől pedig a drága kezelési költségek és szükséges be-ruhások következtében, a melyek rengeteg örmömelnek nyelnek el.

Különösen ajánlhatni azonban az olyan földbirtokosoknak birtokaik egy részének bérbeadását, akiknek birtokaik a hiányos és nem elégséges felszerelés folytán keveset jövedelmeznek. Mert hiszen azt kétségbe vonni sem lehet, hogy a hiányos felszerelt birtok csak féljövédelmet hoz, ami pedig alig elégésges csak a jelzolgos terhek kamatajra és förlésztésre.

Azokra nézve van különösen indikálva birtokaik egy részének jó áron bérbeadása csoportos bérlőtársaságoknak, mert az által természetesen növelhetik jövedelmüket.

Gróf Benyovszky Sándor.

VEGYESEK.

Mal számunk tartalma:

Az OMGE. közleményei.	659
Értekezlet azövetkezeli sertesvásárpenánti ügyében.	680
A jövő vámpolitikája.	661
A sajtó kritikája.	662
Csoportos bérletek.	669
Névkönyvtértelek	
A czukorérra jövedelmek természetéről.	663
Alattanyestés.	664
Hazai állatok felújításának gyorsasága.	664
Gazdasági névnyitvány.	685
A től fagya elpusztítja-e a szőlő-parazita gombát?	686
Szólózet, Kortárszet.	686
Füzfák nevelése.	686
Irodalom.	
Tyunkénység. — Utmutató a holt- és jéggyártó-egység szerkesztése és azok kezeléséről.	687
Értelmesség.	687
KIRÓDOL. szemle.	688
Vegyesek.	689
Kereskedelm. közse.	670
Budapesti gabonaföldész. — Szaszlet. — A központi vásártársaság árnyégyébe a nagyban (en gros) eladott örmömelköték árairól. — Állatgyógyászatok: Budapesti szarvasmarhavásár. — Budapesti juhavásár. — Bécsi vágómarhavásár. — Bécsi szarvasmarhavásár. — Bécsi sertésavásár. — Bécsi zabavásár.	671
Szerkesztői észmejeik.	671

A m. kir. mezőgazdasági museum gyűjteményei a VII. ker. Keresztút 72. szám alatti házban megtekinthetők a hétfőtől és az örmömelket követő napok kivételével:

napokint d. e. 9 órától d. n. 1 óráig.
Hétfőtől és az örmömelket követő napokon a museum zárva van.

A museum látogatása ingyenes.
A legközelebbi villamos-kocsimállóhely a Kereszt-úton a várkörül jövet VII. ker. Alás-örndör utca száján, a várkörül menet VIII. ker. a Kenyérmező-utca száján van.

Mint legmegbízhatóbb és legolcsóbb

magyarok leszerzési forrása

ajánlható

Mautner Ödön

os. és kir. udvari szállító magkereskedése
Budapesten, VI., Andrássy-út 23.

Hegyi-ékek és hegyi vetőgépek bemutatása és kipróbálása. A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége a Szepesmegyei Gazdasági Egyesülettel egyetértésben Iglón f. hó 29-án hegyi ékek és hegyi vetőgépek kipróbálását és bemutatását tartja. A bemutatandó gépeket egy erre a célra alakult bíráló bizottság fogja a bemutatást megelőzőleg kipróbálni és megbírálni. A hegyi-ékek és vetőgépek kivált a Szepesvidéki dombos területek gazdálkodóira nézve bírnak nagy fontossággal, kívánatos ezért, hogy az ottani vidékbeli gazdák minél nagyobb számban jelenjenek meg a f. hó 29-iki bemutatásán. A nyilvános bemutatáson bárki résztvehet, külön meghívón nem küldettek szét. Az Iglón székelő Szepesmegyei gazdasági egyesület előzetes bejelentés folytán megfelelő előszámlálással is gondoskodik.

Mezőgazdasági atások. A nemrégin ki-nevezett mezőgazdasági atások küldetésére felül hivatalosan most értesíti a földmivelésügyi miniszter a gazdasági egyesületeket és egyáltalán ismeretelt az atások megválasztásának természetét is. Mint már az irányban tájékoztattuk is olvasónk, az atások tanulmányozási terük összes köz- és mezőgazdasági mozzanatait figyelemmel kísérni hivottak és tapasztalataikról egyet-egyen a földmivelésügyi miniszternek tesznek jelentést, akitől esetről-esetűleg szóló megintatásokat is kaphatnak. Az atások tehát köztudottan a földm. miniszter fel- hatóság alá tartoznak és a nagykövetőségek vagy a konzuli hivatalokhoz nincsenek támogatásban részesülnek. Az atások jelenlési évek elől sorban a „Földmivelési Értesítő”-ben fognak közléteit, de ezek a csak- és egyáltalán részben is terjesztésnek és közlésnek szaktárgyakat, sőt magánüzemelési is igénybe vehetik a szakudított tevékenységét adatok és felvilágosítások beszerzésére nézve; ez irányú megkeresése a földmivelésügyi miniszterhez intézendők.

Párisi kiállítás. Az 1900. évi párisi nemzetközi kiállítás magyarországi kormánybizottságának módjára Párisba (23 Avenue Harp) helyeztetett át. A párisi kiállításra vonatkozó bármely ügyben Kazy József, a kormánybizottsághoz kirendelt miniszteri osztálytanácsos ad felvilágosítást.

A sajtó kritikája. E cím alatt a „Közlekek” nál számban elől közölt szemlélt az „Alkotmány”-ról való megemlékezés technikáinak okkól kimaradt, e helyen közölni tehát az *Alkotmány* véleményét; amelyet következőkben jutni kifejezésre:

„Egész Európában, sőt az egész világon odairányul a vámpolitikai fejlődés, hogy az államok a kereskedelmi szerződésök politikájáról átterjenek az egyenlő vámтарítás politikájára, s azaz jórésben a nemzetközi kereskedelmi szerződésök könti, melyek egy szerződéses vámтарítás állapotak meg, hanem önállóan, autonóm módon állapítanak meg egy vámтарítás s szerződéses legfeljebb az egyenlő elővándor bízottjait egymás termékeinek. Mindez rövidben annyit jelent, hogy a legközelebbi jövőben a nemzetközi politikát, még pedig a legelőszöbbed védővámтарítások. A többi államok gazdasági politikájának ezen irányváltásával Magyarországának is számolnia kell, ha nem akar a gazdasági versenyben teljes levertet. Az eddig követelt vámpolitikai ügyen elővándor követelt Magyarországáról, melyekkel nem állottak irányban az előtt síknek, tehát annál több olyan országunkhoz, hogy a védővámтарításnál szemjen át a legteljesebb határozottságak.”

Allaforgalmi korlátozások. Az osztrák belügyminiszter azonnal kezdődő érvényességgel

a következő intézkedéseket léptette életbe. A *ragadós székj- és Körömfajda uradalma* miatt tiros a hasított körmű állatoknak Ausztriába való bevitelre *Nyitra* vármegyének az Ausztriai szomszédos szakolczi járása egész területéről és Szokolczi t. városból, *Alsóváros uradalmára* vonatkozóan a hasított állatok Ausztriába való bevitelre *Vármegyének* az Ausztriai szomszédos szentgotthárdi járása, valamint *Bereg vármegyének szolczi járása* egész területéről. A *szertevénnyel osztrák területre történt behurcolása* miatt a szeretseken Ausztriába való bevitelre a következők Ausztriai területéről tilos: *Boronyi vármegye* baranyavári, pécsi, síklosi és szentlőrinci járásából, *Bihar vármegye* központi és mezokeresztesi járásából, *Csongrád vármegye* csongrádi és tiszán-ineni járásából, *Héves vármegyének* egeri, gyöngyösi és hevesi járásából, *Eger és Gyöngyös t. városokból*, *Moson vármegyének* moson és rajnai járásából, *Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye* kiskunfélegyházi járásából és *Kiskunfélegyháza t. városból*, *Somogy vármegye* barcsi, nagyatádi és szigetvári járásából, *Sopron vármegye* kismartoni és soproni járásából és *Kismarton t. városból*, *Szeben vármegye* kisdárdai járásából, *Torontál vármegyének* törökhatárai járásából, *Vas vármegyének* vasvárosi és Kőszegi járásából és *Kőszeg t. városból*, továbbá: *Kezskemén, Nagyrácd, Sopron és Szegegy* önálló törvényhatóságokkal felruházott városok területéről.

A **huszfogyasztási adó** Bécsben. A bécsi szent marxi marhavásártér rendtartásának módosításáról még a múlt évben tervezetet készített az osztrák kormányzat, melynek a tervezet a huszfogyasztási adó törvénytervezet a folyó évi április 6-án Bécs város tanácsa is foglalkozott s bár több módosítást tett a miniszteri tervezeten — annak főképpen a magyar állatkereskedelmet és tenyésztést sújtó rendelkezéseit igyekezett minél erősebben kidomborítani. Ez a rendelkezés pedig nem kíván egyetelt, mint azt, hogy a Bécsben foglalkoztatott huszfogyasztási adókat állattenyésztők fizessék. A vásárrendtartásnak természetesen nem azt kívánják kimondani, hogy a bécsi központi marhavásártérre érkezett minden magyarországi állat után a felhözök fizessék meg a foglaltsági adót, hanem általában szól a rendelkezés úgy, hogy minden a vásártérre érkező marha után már a vásártérre való beléptetés alkalmával, még pedig az eladás előtt kell a foglaltsági adót megfizetni. A bécsi marhavásártér államátalája új három negyedrészből Magyarországából kerül ki s így nyilvánvaló az a törekvés, hogy ezzel a rendelkezéssel a magyarországi állattenyésztők árakat legyen megadóztatni a foglaltsági adót a vásártérre való előlővezetés sőt a kéréség se legyen a felől, hogy a foglaltsági adó fizetése könti illet, Bécs város tanácsa azt is belevele a vásártéri rendtartás módosított tervezetbe, hogy a foglaltsági adó beszámítandó a vételárba s a vásári jegyzések csak foglaltsági adó beszámításával történhetnek. A foglaltsági adóhoz képest a szent gotthárdi millió korona s ennek háromnegyedrészt, hogy négymillióöttszáz ezer koronát akarna Bécs város évente a magyar állattenyésztőkkel megfizetni. Bécs város huselemezés szempontjából ez az intézkedés kétségtelenül helyes volna, mert a bevásárlási árakat általában hat állitler csökkentene előlöként, de nem helyes a foglaltsági adóhoz képest a szent gotthárdi foglaltsági adóval különösen a bor- és húsadóval igazságon csak a foglaltsági lehet megterhelni s nem a termelőt.

Permetezőkiállítás és verseny. A bihar-megyei gazdasági egyesület és a nagyvárdi hegyi válszánnyal permetezőkiállítás és verseny kezdődött Nagyvárd város szőlőtelepén 1900. évi május hó 27-én. A kiállításnak czélja miközében bemutatni és megismertetni a permetező gépeket és eszközöket. A kiállítás és verseny részt vehet minden belvárosi külföldi ismerő, vagy annak képviselője, ki

ezen szándékát a Bihar-megyei gazd. egyesület titkárhivatalánál (Nagyvárd, Nagy-Sándor-utca, Eleméry-ház) május hó 10-ig szabályszerűleg bejelentti. Bejelentés irókkal a titkári hivatal készítteti szöveget. A kiállítás és versenyen bemutatottak a permetezők különböző nemű, azoknálvol polszított, fújtokat és más hasonlók gépek és eszközök. Bemutatók továbbá olyan eszközök is, melyekkel a permetezőz tökéletes gépek híján rögtön esetekben eszközöznél.

Küzepek sertészállítmánya vasutra felvételének korlátozása. A földmivelésügyi miniszter a sertések vételével és eladásával, azok felhizlása nélkül, üzletszerűen foglalkozó sertésüzemekről, u. n. küzepek sertészállításainak az egész országban hatósági felügyelet alá helyezése iránt úgy intézkedett, hogy az ily szállásokban levő sertéseket az I. fokú hatóság (törvényhatóság), városi, községi- (köz-), megyei, városi és parterlepek a közepek hatóságok egyszerű megvizsgálattal tartozik. A felügyelő állatorvos a szállásban elhelyezett sertéseket, azok származási helyét és korábbi tulajdonosát pontosan nyilvántartja és a sertéskeze vonatkozásban marhalevelet örlizethe venni köteles.

A megfélével alá vett sertéseket, a Budapest-Ferencvárosba svagy sertésüzemekbe, továbbá a sertésüzemekbe, a parterlepek a közepek a szállított sertések marhalevele a fertályos állatorvos által szintén ellenőrzendő. Az ily sertésüzemek (küzepek) szállásból vasuton vagy hajón való szállításra felhajtott olyan sertések berakása, melyek marhalevele a fentebbiek értelmében hatósági állatorvos által ellenőrzözve nincsenek, semmi körülmények között meg nem engedhető.

A magyar kir. államvasutak védnöksége alatt álló fűmél nyilvános rakár részvénnyáság Fűmében foglalkozik a Fűmbe vasuton érkező és onnan hajóval továbbított, valamint a Fűmbe hajóval érkező és onnan vasuton elszállított és a helyi áru átvételével, megőrzésével, gondozásával, csomagolásával, átadásával s egyéb kezelésével, nemkülönb az átvett rakár tükzár elleni bízottiasával.

A részvénnyáság gabona-élevetörában a külföldre rendelt vagy importált gabonának mindegyik kezelését (u. n. elővándor, levelezés, értékelés, rostálás, triézés és osztályozás) ellátallja, ugyiszintén végezteti a gabonának zászkóban vagy örlizett állapotban való (alla rinfusa) hajóba rakását is.

A részvénnyáság a nagymélt. kereskedelemügyi m. kir. miniszterium által jóváhagyott üzletszabályzatát és díjtételeit kívánatra díjtalanul felkérésre bocsátja.

NYILTTÉR.*)

Leghatósághoz

specziális szőlőtrágyának

bizonnyalt

a szántott kőbányai sertésstrágya,

mely teljesen légszár, bízmentes, közel százhatszáz, 50 kőbú zászkóban szállítallik.

*) Az állami szőlőszőlő telepekben, a legelő- és szőlőgazdaságokban sikeresen bevezettett.

Kimerült prospektus ingyen és bérmentve.

Budapest—kőbányai trágyaszállító-gyár
Bosnyai Endre és társas. Budapest, V.

*) Az e rovat alatt közöltekkel a szerkesztőség felelősséget nem vállal.

Megjelent az Országos Magyar Gazdasági Egyesület kiadásában az *Ujlati Uradalom Ületi berendezése* a „Kütelek” szerkesztésű átlal kitüntetés pályamű. Két táblát hat ábrával. Írta: Wiener Moszkó. Egy hazai betértes uradalom üzleti ágának jóvelmedésére és az egyes üzleti ágak viszonyára vonatkozó részletes adatok ismertetése. 104 oldalas csinos könyv, ára portóménes megköltség: 56 Krunder, Megrendelések a kiadóhivatalba intézendők.

KERESKEDELEM, TÖZSDE.

Budapesti gabonátörsde.

(Guttman és Wahl budapesti terménybizományi cég jelentése.)

Budapest, 1900. Ápril 21.

Az időjárás az elmúlt hét folyamán kedvezőtlenebb fordult. Habár esapadék csak szőrványos fordult elő, a hőmérséklet a helyettig jóvelmedésű ötlettel lévsz lett, mi által a helységi fejlődés viszmáradt. Az eddig csak venykeni hullasztott panaszok különösen a Tiszavíziken és a Békásiban szaporodtak, az újabb és özi vetészet a Tiszánál és a Békásiban a hét végén helyett melegebb időjárás bizonyára hozzá fog járulni, hogy az esetleges káros ismét elmuljanak. A vízjárás ismét esakéntek.

A külföldi piacokon az irányzat keveset változott. A hangulat szilárd ugyan, a forgalom azonban korlátozott és a normális határokat nem haladja. Amerikában az irányzat dacára a nagy ártörvények, lanyha és a kedvező aratási becslések a spekulációt irázókódásra késztették. A látható bukárszések a „breadstretc” becslése szerint 1274 000 bushellel csökkentek és az árak a mult héten viszonyítva fél centtel esakéntek.

Az európaián szintén lanyha az irányzat, a fogyasztás tartózkodó volt és az árak csekély esakéntést mutatnak. A francia piacokon genge a forgalom és esendes hangulatban az árak ismét változtak. A többi kontinentális piacokon a fogyasztás ismét a normális keretben folyt, az eladási viszonyok azonban inkább voltak kielégelő, habár magasabb árakat nem is lehetett elérni.

Nálunk a kereslet ugyancsak genge volt, azonban a kínálat sem ellőtt sürgető alakat és így az árak az esenes esakéntések által változtak. A felvásárlások törősen gengek és csak néhazeken találak átvétve. Összesen 40 000 q. buza, 7000 q. zab és 500 q. rozs szállított jeletették be.

Az új telet két részreelört a következőket jelenteltük:

Buza csak méréselk figyelemben részesült. A mármint eddigi teljesítésben esakéntek a múlt héttől több lettek és így az irányzat a hét esel napjában esakéntek árak mellett lanyha volt. A fedezésre szilárdul határközépek behatása által azonban késztári iránt is jobb kereslet állott be és lanyha a forgalom nem ellött nagyobb terjedelmet, az árúirtókosoknál magasabb ártörvények mégis megadottak, miáltal a mult héttel viszonyítva a gengeletyiség szg van néhány fillér esakéntés. A határozott kb. 126 200 q. az Ösz-forgalom 110 000 q.

Az új rozs a hét esel földben egy a fogyasztás, mint a kivétel újrája jó keresletre tállott és 10-20 fillérel magasabb árakat ért, késsőbb az érdeklődés azonban megérült, az irányzat elányultó és az árak 10 fillér vesztettek. Mindezt szerint mekértültek 12 000-12 500 jobb és prima 420-1370 K-gig jeztünek helyben és helybeli piactársa. Nyíri szilárdmokban csak genge volt a forgalom és Krunder 10 K. Debreczen piactársában 12 20-12 40 K-t írtetek. (Minden 100 köntent.)

Árpa (takarm. és hánt esakéntés) méréselket volt korlátozott a hangulat azonban szilárdan tartott és az árak 10-15 fillérel esakéntek. Mindezt szerint 11 20-12 10 K-gig jeztünek helyben. Jó késsépmínőségű sórkápa ugyancsak szilárd árakat ért és kisebb mennyiségben budapesti piactársára 12 00-12 00 K-n adott el. (Minden 100 köntent.)

Zabban a kínálat jó volt, míg a kereslet méréselket alakt, az irányzat esakéntés maradt és az árak a mult héttel viszonyítva változtalnak. Szis és tisztázás szerint 10 20-10 50, jobb és prima ártért 11 40 K-gig esaként el helyben.

Tengeri csak méréselket volt forgalomban. A vidéki kereslet alhátrányú és így csak mult héttől 10 80-10 85 K-gig Budapest térségében átvét jeztühetünk. A hét végén a 65 K. Debreczen piactársában és budapesti piactársára 10 85, és helyben 11 K-t írtetek. Tiszavíziken állomások 10 40-10 70 K-gig jeztünek. Szegedgyorsirán szerb tengeri májusi árak ellenében „szalma” vettek át, míg hazai ártért néhány fillér részttek.

Összefoglaló. Kápostárszeben esakénti ár a hétben sem volt forgalomban. Az eddig 24-25 K-gig jeztünek helyben. Kápostárszeben augusztusa méréselket az érdeklődés, ártörvénya 26 00-25 80 K. közzét változott és ma 25 80-25 90 K. g. Debreczen piactársában esakéntek jelenteltének a forgalom; vadpécze 12-13

K. gombóc 21-22 K. lenmag 26-28, prima ár 24 K. szarabka is olér névleg helyben.

Hüvelyesek: Babban a héten is volt némi érdeklődés jó minőségű árban, a kínálat így minőségesebben azonban esakéntek. Az árak sem változtak. Törpebab Győngyösön 17, Féléghélyán 17 50, gömbölyű Móltonos 14 50, Zombor-Baján 15, barmahab Kalocsán 14 50, tataron 9 70. Kendermag minden 13-21 korántig jeztü. Bököny 12-13, máltarag 21 00-14 50 korántig jeztü helybeli piactársa, minden 100 kilogrammonként.

Napi jelentés a gabonafüzletről.

1900 április 24

Szépén és melegén állott a nap, majd a hűvös a csarokba szállingótt, hogy a tegnap hajóztó folyások, melyek impulzust a vetéselört korrigó egyes részletek hírek szolgáltalnak, mely után kapkodnak a bukárszések, mert most az az esakénti támogatás 19 10 K. jeztü az októberi búráz megnyitókara lassan felszaporították 10 K-ra mind több oldal bukkant fel. Így nem kis mértékben is tartotta magát sokáig a csakhatár lejelöltették 16 08 K-ra, tehát újabb némi fillér vesztéség.

Késztársaiban ma nagyon méréselket forgalom volt, a mállak már valamennyire jóllátak és a beszállítel-tükön szeretőnek már tudni. Addig is nagyon reszerválót szeretőnek s alg visszártók meg az áruba bővült 20 00 0 mérték szál tartott árak mellett, holott mára legalább is „öt fillérig” magasabb árakat jóllát, mert arján helyben valamit a határközépek jeztü. Arának genge volt a vételekkel, főmunkák jeztüek még nem mernek vásárolni, melyekért a tulajdonosok is jó ár követelnek, míg takaréknyak csokóra 11 20-11 30 K-gig jeztünek.

Ros árak a tartott irányzatú s árak 13-60 K. érhető el érte Budapesten.

Tengeri határozottan szilárd, al állomák csak nagygyesen vásárolható egy-élt vagyon, amelyért a tulajdonosok javul jeztüben felüli árakat követelnek. Rakományköltést ártáronkéntelk. Helyben 11 10-11 30 jeztünek.

Zab szintén szilárd s 10-10 50 K-gig jeztü bejel-paritással.

Határközépek egy órai zárlat

Buza Ápriliára 1900.	15.00-88
„ májusra	15.08-70
„ októberre	16.00-88
„ Tengeri májusra	10.98-88
„ júliusra	11.12-88
„ Rosz októberre	13.88-90
Zab októberre	10.74-76

Borsárújel.

Szisz. (Góldinger Gábor szeszgyári képviselő jelentése.)

A szeszüzletben a hétnek elején az éltelment élnek volt és jó kereslet folytán a szeszárak így azonnali, valant megkössőbb szilárdra változtalvánk szilárdan jeztünek. Elkölt figyomított szesz nagyban 11 50-11 55 K. budapesti gyártókól azonnali és májusi szilárdra adóvra és 41 50-45 00 K. adótalanul szabadtársára szállítva.

Esztésöztes szilárd és adóvra 11 50-11 55 K. adótalanul 45 00 K. kelt el.

Vadkú szeszgyári részéről figyomított szesz adóvra 113 K. volt ajánlva al állomák és néhány telet is el kelt.

Mészegözöltes szeszgyárak kontingens egyrészt 30-30 K. ajánlók és néhány telet azonnali és későbbi szilárdra záruvra is kelt. Kontingens figyomított szeszt 42 K. ajánlott al állomák.

A határozottan jeztü szesz árak Budapest 37 00-38 K. korán adóvra szilárd.

Buza jeztü 41 00-42 K. korán, kontingens jeztü 37 00 K. korán adóvra szilárd.

Tengeri jeztü 33 K. korán adóvra szilárd.

Tiszavíz jeztü 30 K. korán kivétel esaként 90% bektollásra.

Kütelek és birtokok alapján közszámlakönyv szerinti szesz árak.

Vadkú szeszgyára változtalóan jeztünek.

Budapesti esakéntés a szisz. figyomított szisz 114 50-115 50 korona, Mészegözöltes 114 25-115 50 K. jeztü, szeszadós 112 50-113 50 korona, szeszgyára sziszadós 112 50-113 50 korona, szeszadós sziszadós 112 50-113 50 korona, szeszadós sziszadós 112 50-113 50 korona.

Az árak 10 000 Heterókónál nagyobb néhelt bevezetés Budapesti vasútállomásos szállítva késsépmínőségű sziszadós jeztünek.

Heromagrak olómozlása.

Budapest, 1900. Április 24-n.

A budapesti m. kir. állami vetőmagvizsgáló állomás 1899/1900. időnyben, azaz 1898. évi július 16

1482 k. ad mag vizsgát az alant megnevezett magkövetők öklét és termelőkénél a következő magakat olómozlással:

Lencsés Lábrós Összesen	
m é t e r m á s s a	
Mauliner öklös Budapest...	2434 2948 5047
Háldé igancs, Budapest...	1467 800 2247
Magy. mezőg. szöv. Budapest...	833 1120 1859
Frömmerei B. öklös Budapest...	289 284 1173
Klein Vilmos Szatmár...	104 012 1078
Deutsch György, Budapest...	324 409 843
Singer Zsigmond, Budapest...	176 497 773
Ij. Freund Sámuel, Szatmár...	55 629 654
Körös és Szalay Budapest...	340 185 426
Belegi és Büdös Budapest...	196 303 503
Klein Vilmos ökl. Temevár...	100 136 230
Szilvócut József, Budapest...	72 147 219
Funkstein József, Áradon...	118 60 179
Rabócskóer G. öklös Budapest...	41 186 228
Hölländer A. és fia Ungvár...	25 116 141
Lambergé Károly Bpest...	58 74 132
Kramer Lipót Budapest...	08 14 112
Gr. Teleki Arvéd, Brassó...	02 4 50
Veninger Antal, Győr...	05 4 46
Folsenburg Tiv., B-Gyarmat...	8 5 33
Fuchs Földi és fia, Budapest...	08 13 13
Nothing Vilmos Budapest...	0 4 4

Összesen = 7239 8728 1897
1) 7 q Trifolium incarnatum, 10 q Trifolium repens, 1 q Anthyllus vulneraria.

2) 51 q répasag.
3) 97 q Anthyllus vulneraria, 10 q Phleum pratense.

4) 4 q Trifolium repens.
*) A hazai mezőgazdaságra káros amerikai herofele magokat a magvizsgáló állomás nem olómozlítja.

Beidrich és Strasse „Királyalmac” öklös tudósítas a „Kütelek” részére. 1900. április 24-n.

Rosziált

Szám:	0	0/1	1	II	III	III
Ar. Kor.	22.40	21.40	20.70	19.80	17.60	16.50

Szám 0 Koleskása: 1 2 3 4
Ar. Kor. 25. 24. 24. 23. 21.50 20. 14.

Risztakarmány Ártáradra Takarmányáradra
10.- K. 10.- K. 9.20 K.

Roszkorpa 9.20

Árának 100 köntentek helyben, egyelvszt ártársulnyk véve, sziszálk egyélt érteudék.

A központi vásárcsarnok árújeztése nagyban (en gros) eladott éltelmezték árairól.

A magyar gazdák vásárcsarnok-elölt szövetkezetnek ismét jelentése. 1900. ápr. 21. Hozatalnak közepesekérek voltak, elhelyezők simán, egyes cikkekkel magasabb árakat esakéntek. Husmentek több hársnyok voltak esakéntek. Különszén esakéntésű áron írtant mutatkozott élnek vételök, míg főtőstőshunemnek teljesen el voltak hanyagolva. Vaj- és törőban a fogyasztás még mindig nagy és emelőfoga ezen áron szilárd irázváltatást megvárattak. Tőstban a kínálat fölőmúlva a keresletet, emelőfoga az árak nem emelkedhetnek. Élnek képt mutatott az éltőborompiactár ugyancsak a héten a rendező elölmozgók Szarhából kimaradtak, minnek következtében a honi ár, mely csak kis mennyiségben érkeztet, igen kesély volt és napj áron jóval felélt.

A spárgaszarban már megindult a hozatái. Gyors elhelyeztek tállták. Mint különszénegé feltelőkük még, hogy próbakötelmeztények találk rósszóványokból, melyek a vetőkötelmeztények meggyeztetik és társnyok voltak eladhatók. Vadból csak éltőkaptunk nagyban mennyiségben. Nagybán eladásain:

I. rendű honi bányá 14-15. könyv 6-13 K. páronként. Borj minőségű sziszadós 8-9 korona 100 kg-önként. Házati szisz 120-150. prági 180-200 K. 100 kg-önként. Öszak 150-180 K. nagyban kg-önként.

Tevaj 2.20-2.40, sziszadós 1.80-1.80 K. tisz 30-33 fillér köntent.

Erdei I. szilófi 88-88.50 K. erdei 06-07.50 K. koránt.

Első honi szilárd irányzat mellett következő árón kelt: Idei koránt 1 00-3 20, tyak 3 00-3 30 sovány lisa 5-7 K. páronként.

Spárga nagyban tőtelekkel és el és pedig sziszadós 2.00, tiszp 2.20-2.40, levek spárga 1.00-1.20 K. kg-ja.

Rósszóványokra 4 00-5 00, kúfi 9-11 korántal kelt el mértékesszámban.

Gyümölcsben sem volt forgalomk.

Etetési célokra ajánljuk a legjobbnak bizonyult

rizstakarmánylisztünket

vegyi összetétele az országos chemiai intézet és központi vegyiskísérleti állomás vegy-elemzése szerint:

Zsír . . . . .13.74%   **Protein . . . . .15.40%**   **N. mentes anyag 47.55%**

Mintákkal és felvilágosítással szívesen szolgálunk.

Hedrich és Srauss „KIRÁLYMALOM“ Budapest.

Pályázati hirdetés.

Az **erd. róm. kath. status** igazgatótanácsa, az 1899. évi október hó 25 én tartott reudus statusgyűlésétől nyert meghatalmazása folytán egy

jószágigazgatói állásra

Kolozsvár székhellyel ezennel **pályázatot hirdet.**

Az erd. róm. kath. status uradalmainak jószágigazgatója ügykörét képezik: a kolozsmonostori, nagyalmási, radnóthi és alsó-bajomi főuradalmak és az ezekhez tartozó birtokok igazgatása, felügyelete és ellenőrzése az egység kezelés iránti kiváló tekintettel.

Ezen birtokok, illetve uradalmak terjedelmét a következőkben részletezzük:

1. A kolozsmonostori mezőgazdaság 4.200 hold, erdőgazdasága 5.000 hold, együtt tehát 9.200 hold.
2. A nagyalmási uradalom mezőgazdasága 1.200 hold, erdőgazdasága 7.800 hold, együtt 9.000 hold.
3. A radnóthi uradalom mezőgazdasága 4.800 hold, erdőgazdasága 400 hold, együtt 5.200 hold.
4. Az alsó-bajomi uradalom mezőgazdasága 1.500 hold, erdőgazdasága pedig 2.500 hold, együtt 4.000 hold.

A pályázók, kiknek magyar honpolgároknak és róm. kath. vallásúknak kell lenniük, kötelesek:

1. Elmeleti és gyakorlati képzettségüket igazolni.
2. Megkivánnatni, hogy pályázók javadalmazási igényeik felől, pályázati folyamodványaikban ök maguk ajánlatzerűen nyilatkozzanak.

3. A felszerelt folyamodványok

1900. évi május hó 5-ig

bezárolag Kolozsvárra, az erd. róm. kath. status igazgatótanácsához ezimzendők.

Kolozsvárt, 1900. évi április hó 10-én.

Majláth Gusztáv Károly gróf s. k.,
erdélyi püspök.

782

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET

felügyelete alatt álló

KÖNYVKIADÓ VÁLLALAT

kiadásában a következő

gazdasági könyvek jelentek meg:

	árva ft	kötve kr.
Cselkó és Kossutány <i>Takarmányozás</i> tan	2.40	3.—
Cserháti Sándor <i>Talajismeret</i>	1.60	—
Hilgard-Treitz <i>Szikes talajok</i>	2.60	1.—
Domokos K. <i>Gazdasági építészlet I-ső rész</i>	2.40	—
Száhlender Gyula <i>Gazdasági építészlet</i>		
<i>II-ik rész</i>	2.60	3.—
Szűts Mihály <i>Mezőgazdasági becsléstan</i>	2.60	3.—
Cserháti Sándor <i>Ükszerő talajmivelés</i>	2.60	3.—
Acsádi Jenő <i>Mezőgazdasági út-, Vasut- és Hídepítészlet</i>	2.60	3.—
Molnár István <i>Gazdasági gyümölcsstermelés</i>	2.—	2.40
Beiwinkler Vilmos <i>Fajbaromfi-tenyésztés</i>	5.—	6.—
Rázsó Imre <i>Czukorrépa-magtenyésztés</i>	1.—	—

Megrendelések az

Orsz. Magy. Gazdasági Egyesület pénztári hivatalához
Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám (Köztelek)
intézőndök.

A műveket bérmentre küldjük; s minden megrendelés után 25% engedményt adunk.

McCormick Harvesting Machine Company.

Chicagoí aratogépgyár.

Kéveköttáratogép. Marokkráaratogép.

Fűkaszalógép. Széna»yjűtő-gereblye.

Kaszareésítő. Kéveköttözsinég.

Nemrég nyitottuk meg Budapesten új üzletünket és azt magunk vezetjük egyenesen saját üzemiünk szerint. Ezen időnyben szolgálhatunk tiszta manillakötözsinéggel, melyet chingói gyárunkban gyártottak.

Képes árjegyzékért és utmutatóskért tessék az alul jellezt címhez fordulni:

McCormick Harvesting Machine Company.

WILLIAM J. STILLMAN, igazgató.

Budapest, V., Váczi-ut 38. szám.

A dr. Aschenbrandt-féle

bordói-por

a legbiztosabb, kényelmes kezelési és olcsó ellenszere

a szőlő- és a burgonya

peronosporájának

Ara Budapesten a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezete” raktárában:

50 kgos zsákokban — — — — — à kg. 38 kr.

10 kgos zsákokban — — — — — à kg. 40 kr.

5 kgos zsákokban — — — — — à kg. 40 kr.

A szőlő első permetezéséhez 1°/₆; második permetezéséhez 1°/₂—2°/₆; harmadik permetezéséhez 1°/₂—3°/₆-os oldatot használunk. — Egy kat. holdra kell 3 permetezéshez 22—25 kg. bordói por, 25—30°/₆-al kevesebb, mint a tiszta rézszulfidból. — A port konyhasítván a vízbe szitáljuk és kész az oldat.

A dr. Aschenbrandt-féle

réz-kénpor

a legbiztosabb, olcsó és a szőlőt egyéb betegségeitől is védelmező ellenszere az

oidiumnak (lisztharmat).

Ara Budapesten a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezete” raktárában:

50 kg. zsákokban — — — — — à kg. 26 kr.

10 kg. zsákokban — — — — — à kg. 28 kr.

5 kg. zsákokban — — — — — à kg. 28 kr.

Ahol az 1899-ik évben volt oidium, először április hónap, a mikor a szőlő hajtása 10—12 cm., porozunk; másodszor június hó végén, harmadszor augusztus hónapban. — Egy kat. holdra kell 3 porozáshoz 15—18 kg. réz-kénpor. Sokkal kevesebb fogy belőle, mint a kőszénásvány-kénporból.

Az emelkedő rézgáz és kénárak folytán a dr. Aschenbrandt-féle porok fenti árai ideiglenesen kötelezők. — Tessék mielőbb a rendelést eszközölni, hogy a tavaszszal szállíthassunk. Elkészett rendelések teljesítéséért nem szavatolunk, mert a gyártás korlátozott.

Permetező és fújtató gépek:

Vermorel-féle „Eclair” permetező — — — — — 20 ft

Vermorel-féle „Torpille” porozógép — — — — — 18 ft

Megfelelő magyar gyártmányok:

Permetező — — — — — 14 ft

Kézi fújtató (igen finoman poroz) — — — — — 5 ft

Háti porozógép (igen finoman poroz) — — — — — 14 ft

Az „Aschenbrandt-féle” porok megrendelhetők a vezérképviselő

Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél,

BUDAPEST, (Alkotmány-utca 31. szám).

Ezenkívül megrendeléseket elfogadnak:

A „Borászati Lapok” kiadóhivatala,

BUDAPEST (Köztelek)

és a vidéki megbízottak.

**Czukorrépa,
burgonya és
salétrom permetező**

(szabadalmazott).

A szegedi kiállításán „uj és ügyelemre méltó” jelzővel kitüntetve.

A szükségelt ötszörös erőki-fejtésnek megfelelőleg szabadalmazott szivattyúszerkezettel ellátva.

Az **ormányos bogarak ellen** használható chlorbaryum és rovarin permetezéshez. A **burgonya peronosporája** elleni permetezéshez. A **salétromnak** oldat alakban bármely oldat alá és a **trágyalé permetezéshez**. A **csigák ellen** (lema melanopus) thanatonnal történő védekezéshez.

A **háromsoros permetező** egy pillanattal alatt minden sorsátolásra beállítható. Az **üstoros** pedig egy méter széles zárt sikot permetez.

Munkaképessége 3 kat. hold.

E tökéletes permetezők kaphatók alólirott fel-találónál.

Ismeretetés ingyen és bérmentve

703

Veszzelei Zsigmond

DOMBOVÁR, posta-, távírda- és vasutállomás.

Lóárverés.

Tótmegyeren Máltóságos gróf Karolyi Lajos ur ménéséből folyó évi május hó 4-én délelőtt 10 órakor kezdendő árverésen a következő lovak kerülnek eladásra:

1 db 10 éves angol telivér kanca
2 „ 4 „ „ „ kanca és herélt
2 „ 5 „ „ félvér kanca
16 „ 4 „ „ „ kanca és herélt

Volontáriere, Preferment, Millerjung, Netherawon, Fenyegerek, Bögöner angol telivér ménék ivadéka.

3 darab 4 éves amerikai félvér kanca és herélt, Diredo és Teoncha amerikai ügető ménék után.

1 drb 4 éves oldenburgi herélt
2 „ 3 „ pinzgau mének
1 „ 5 „ „ kanca
15 „ mustra igás ló.

Előzetes bejelentés esetén a tótmegyeri állomáson fogatokról gondoskodva lesz.

Jószágfelügyelőség.

Impregnált csillag * jegyű

takarmány répa-mag

Minthozy tudomásunkra jött, hogy a törvényesen bejegyzett csillag * védjegyet viselő és a 88.000-ik sz. a szabadalmazott eljárással **impregnált takarmányrépa-mag**vainkat számos esetben hamisítják, a mennyiben egyes vidéki kereskedők néhány zsák csillagjegyű répamagot rendelnek és ha ez elkel, akkor mindenféle csekélyebb értékű magot árusítanak a csillagjeggyel ellátott zsákokban, hogy ez által azt a hiedelmet keltsék, hogy a zsákokban az általunk termelt és **impregnált takarmányrépa** foglaltatik, szükségesnek tartjuk a magyarországi tisztelt gazdaközönséget értesíteni, miszerint a valódi csillag * jegyű

Olajbogyó-alaku takarmányrépa.

==== **impregnált** ====

takarmányrépa-magvak

Magyarország, Felső- és Alsó-Ausztria valamint Morvaország részére kizárólag egyedül csak a

Mauthner Ödön

és. és kir. udvari szállító magkereskedő cégnél

Budapest VII. ker., Rottenbiller-utca 33. szám és VI. ker., Andrássy-ut 23. szám kaphatók.

Az általunk termelt és impregnált fajták, ugyanint

Sárga Oberdorfl,
Vörös Oberdorfl,
Sárga olajbogyó,
Vörös olajbogyó,

Sárga Eckendorfl,
Vörös Eckendorfl,
Sárga Mammuth,
Vörös Mammuth,

melyek mint említettük, — Magyarországon egyedül csak a

Mauthner cégnél

kaphatók, különösen kitűnnek aszáltal, hogy

1. csirázási energiájuk erősebb. Magas csirázó képesség mellett, gyorsabb és erőteljesebb a kikelésük. Kitűnnek továbbá
2. a fajtáknak fajazonossága által, tudniillik alakra és színre nézve,
3. a magvak legodonosabb tisztítása és végre a meglepő nagy termés által.

Jaensch Gusztáv és Társa

ascherslebeni (Északnémetország) birtokosok és magtermelők.

Mammuth takarmányrépa.

GÖZMIVELÉS.

Nagyobb területek szántását gőzekével
 kullandó vagyok elváltatni úgygy
 mélyrigolezást szőlő-telepítésekhez.

Érdeklődők kéreknek, hogy alant oszlopok forraljanak.

WOLFF ERNŐ, BUDAPEST-KELENFÖLD.

Önműködő vízszállító

berendezéseket közeli források felhasználásával
 szállít

Kunz Antal

Weisskirchen (Morvaország).

Szivattyúk és fecskendők

minden fajtában. 406

Prospektusok és költségvetések
 ingyen és bérmentve.

Magy. királyi államvasutak.
 54564/900. szám.

Pályázati hirdemény.

Az alulírott igazgatóság a magy. kir. államvasutak részére a f. évben, vagyis 1900. évi december hó 31-ig szükséges 3600 drb utaztató gébr, vagy annak megfelelő 1200 drb vána gébr szükségletnek szállítási biztosítási kötván, ezenel nyilvános pályázatot hirdet.

Az ajánlati minta, valamint a szállításokra vonatkozó részletes módozatok, valamennyi hazai kereskedelmi és iparkamaráknál megtekinthetők és a magy. kir. államvasutak igazgatósága anyag és leltárbeszerzési (A III.) szakosztályánál (Budapest, Andrásy-ut 73. szám. II. em. 43. ajtószám) kaphatók.

A szabályozottan kiállított, ikenként egy kocmá magy. kir. okmányblyeggel ellátott ajánlatok lepecsejtve legkésőbb f. évi május hó 8. déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak anyag és leltárbeszerzési szakosztályánál benyújtandók vagy postán oda küldendőek és a boríték ezen közölmény látnál el. Ajánlat 54564/900. számhoz.

Ugyanezen időpontig átadandók ugyanott a kötelező minőségi minták is. Bányászati grantak az ajánlt gébrök értékének 2% legkésőbb f. évi május hó 7-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak budapesti főosztályánál kötelező.

Később benyújtott ajánlatok, valamint olyanok, melyek nem pontosan és nem a részletes módozatok betartása mellett állítanak ki, nem vételnek figyelembe. Budapest, 1900. április havában. Az igazgatóság.

(Utánnyomás nem díjaztatik.)

Lapunk bekötési táblája

1 frt 36 krépt (portómentesen)

kapható kiadóhivatalunkban.

Nagy nemesített fehér fajszerűt Yorkshire törzstenyészet.

Bolduri gazdaság Lugos mellett.

Az I. szegedi orsz. gazd. kiállításon az I. díjat nyert. A tenyészet általam direct a külföldről importált tenyészállatok után vezetettik, s az országos törzskönyvbe felvételet. A tenyészczél: egészséges anyag, gyorsfejlesztés és termékenység mellett tökéletes testalkat s ellenálló constitúció.

2-3 hónapos kan malac ... 60 kor.
 2-3 hónapos kocza ... 50 kor.
 3-4 hónapos kan ... 80 kor.
 3-4 hónapos kocza ... 70 kor.

a bolduri állomáshoz szállítva, ket-rez kölöson, franco visszavetetik. Tenyészállatok után 1 kor. istálló-pénz. Jelenleg 1-1^{1/2} éves kan és kocza van eladó.

Belső fajmantha törzstenyészetemből van 1^{1/2}-1^{1/2} éves bika eladásra. A tenyészzet az I. szegedi orsz. gazd. kiállításon I. díjat nyert.

ECKSTEIN FÜLÖP, Lugos, Boldur.

821

A Szegedi kenderfontógyár részv. társ. Szegeden

ajánl arató gépekhez való elismert kitűnő minőségű

manila kévekötfonalat,

valamint egy külön eljárással a cezának époló jól megfelelően előállított, több nagy uradalomban kipróbált, 20%-al olcsóbb

kévekötfonalat magyar kenderből

minden aratógép szerkesztetnek megfelelő gombolyagban.

Ugyanott gazdasági kötélfűrés és valódi kenderzsákok jutányos árban kaphatók. 822

A világhírt és hazánkban nagy elterjedtségnek örvendő amerikai

**„Deering“-féle fűkaszalógepeket,
 marokrakó aratógepeket és
 kévekötfonalat aratógepeket,**

valamint egészen vashó és acézből készült **szénagyűjtőgepeket**

(géberlyékek) van szerencsém a t. gazdálkodóknak akéant ajánlat, hogy bogy minden általam szállított ilyen gépek használatosságáért és jó munkájáért, nemkülömben anyagának jószágáért elváltatni a felállítását.

Szükséglet esetén kérem a megrendeléseket ezen gépekre nekem már most feladni, mivel azokkal korlátozott számban hozatom Amerikából, megtöredéshez, hogy késői rendelvényeket legnagyobb sajnálatomra már nem lennék képes fogadtatani.

PROPPER SAMU

az amerikai Deering-gyár kiz. képviselője

BUDAPEST, V., Váci-körút 52. szám.

— Árjegyzékkel és előrendű bizonyítványokkal kívánatra készséggel szolgoltok. —

Árverési hirdemény.

Az alsó-lendvai uradalom főbírnokága ezenel közhírré teszi, hogy saját tenyészeteiből befogásra kerülő murakói fajtaú, tenyésztesébe alkalmas szépen fejlett

13 darab 4 éves kovács csikót,
 továbbá nehező igazású való

12 darab 4 éves herélt csikót
 s e hó 30-án délelőtt 10 órákor putesháni majorjában (vasútállomás Mura-Szerdahely) nyilvános árverésen egyezleg áruba bocsájt.

Vasuton érkező vevőknek úgy az alsó-lendvai mint a murai-szerdahelyi állomáson kocsit bocsájt rendelkezésre a főbírnokága, ha elírás megkeresés érkezik hozzá. 802

Lapunk kiadóhivatalában megrendelhető:

A sertés javítása és hizlalása

gázak és hizlalók használatára. — Irta K. Ruffy Pál. Ára portómentesen küldésel 1 forint 10 krajczár.

Főtiszt kerestetik

nagyobb tudással bízottnak kezelt béráradalomban, ki a gazdaság helyes ágán kívül a kettős könyvvitelt érti és a szükséges kereskedelmi jártassággal is bír. Főtiszt megvezetés tárgya. Ajánlatok „Főtiszt” jelző alatt

Mezei Antal

irodájába, 812

Budapest, Gizella-tér 1. küllendők.